

Staten van Aruba
Rechtsjäär 2014-2015-802

Landsverordening houdende bijzondere
voorzieningen ten aanzien van de
pensioenregelingen voor ambtenaren,
gewezen ambtenaren en daarmee
gelijkgestelden, alsmede houdende
afwikkeling van een aantal sociale
zekerheidsschulden

AANBIEDING

no. 7

De regering van Aruba biedt aan de Staten ter goedkeuring
aan een ontwerp voor een Landsverordening houdende
bijzondere voorzieningen ten aanzien van de
pensioenregelingen voor ambtenaren, gewezen ambtenaren en
daarmee gelijkgestelden, alsmede houdende afwikkeling van
een aantal sociale zekerheidsschulden

Oranjestad, 05 NOV 2014

De minister van Financiën en
Overheidsorganisatie,

De minister van Justitie, a.i.

Staten van Aruba
Rechtsjaer 2014-2015-802

Landsverordening houdende bijzondere
voorzieningen ten aanzien van de pensi-
oenregelingen voor ambtenaren, gewe-
zen ambtenaren en daarmee gelijkge-
stelden, alsmede houdende afwikkeling
van een aantal sociale zekerheidsschul-
den

ONTWERP

no. 2

IN NAAM VAN DE KONING!

DE GOUVERNEUR van Aruba,

In overweging genomen hebbende:

- dat het met het oog op enerzijds het belang van een gewaarborgde voortzetting van de pensioenregelingen voor overheidwerknemers en daarmee gelijkgestelden en anderzijds de financiële positie van het Land, wenselijk is bijzondere voorzieningen te treffen ten aanzien van deze pensioenregelingen;
- dat het in verband met het bovenstaande noodzakelijk is om enkele landsverordeningen in overeenstemming te brengen met de strekking van vorenbedoelde aanpassingen;
- dat het tevens wenselijk is voor overige werknemers de civiele en fiscale regels omtrent pensioenaanspraken te actualiseren;
- dat het voorst wenselijk is enige onduidelijkheden en onbedoelde gevolgen in de geldende landsverordeningen omtrent pensioen weg te nemen;
- dat het in het verlengde van het bovenstaande tenslotte wenselijk is enkele sociale zekerheidsschulden door middel van kwijtschelding af te wikkelen;

Heeft, de Raad van Advies gehoord, met gemeen overleg der Staten, vastgesteld onderstaande landsverordening:

§1. Machtigingsbepaling

Artikel 1

1. De minister van Financiën en Overheidsorganisatie is gemachtigd om met de stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba één of meer overeenkomsten naar burgerlijk recht aan te gaan waarin de op grond van de artikelen 2, eerste lid, en 3, eerste lid, van de Landsverordening privatisering APFA (AB 2005 no. 30) tot stand gekomen overeenkomsten inzake de pensioenaanspraken van ambtenaren, gewezen ambtenaren en daarmee gelijkgestelden, die bij de stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba zijn ondergebracht, worden vervangen en daarna desgewenst gewijzigd.

2. Een overeenkomst en een wijziging van een overeenkomst als bedoeld in het eerste lid, verbindt ook de werkgevers van de gelijkgestelden, bedoeld in het eerste lid, alsmede de gelijkgestelden zelf. Alvorens een overeenkomst of een wijziging van een overeenkomst aan te gaan, pleegt de minister van Financiën en Overheidsorganisatie overleg met de betrokken werkgevers of hun vertegenwoordigende organisatie, alsmede met de vertegenwoordigende organisaties van de gelijkgestelden; een overeenkomst of een wijziging van een overeenkomst wordt pas aangegaan, nadat de minister van Financiën en Overheidsorganisatie heeft vastgesteld dat een meerderheid van de betrokken organisaties heeft ingestemd met de inhoud van de overeenkomst dan wel met de wijziging van de overeenkomst.

3. Artikel 22, tweede lid, van de Comptabiliteitsverordening 1989 (AB 1989 no. 72) is niet van toepassing op de overeenkomst, bedoeld in het eerste lid.

4. In de overeenkomst, bedoeld in het eerste lid, wordt in ieder geval bepaald dat:

- a. de leeftijd waarop het recht op ouderdomspensioen ontstaat als volgt bepaald is:

- i. per 1 januari 2015: 60,5 jaar;
- ii. per 1 januari 2016: 61 jaar;
- iii. per 1 januari 2017: 61,5 jaar;
- iv. per 1 januari 2018: 62 jaar;
- v. per 1 januari 2019: 62,5 jaar;
- vi. per 1 januari 2020: 63 jaar;
- vii. per 1 januari 2021: 63,5 jaar;
- viii. per 1 januari 2022: 64 jaar;
- ix. per 1 januari 2023: 64,5 jaar;
- x. per 1 januari 2024: 65 jaar;

met dien verstande dat vervroegde ingang of uitstel van de ingang mogelijk is, mits het ouderdomspensioen niet eerder ingaat dan op de leeftijd van 60 jaar en niet later dan bij het bereiken van de leeftijd van 70 jaar;

- b. indien onderdeel a tot gevolg heeft dat het op de ingangsdatum van de overeenkomst, bedoeld in artikel 1, eerste lid, opgebouwde ouderdomspensioen ingaat op een hogere leeftijd, er geen herrekening van het bedrag van het ouderdomspensioen zal plaatsvinden wegens de latere ingang van het ouderdomspensioen;
- c. de jaarlijkse pensioenopbouw ten hoogste 1,75% van de pensioengrondslag bedraagt;
- d. de franchise gelijk is aan de franchise, bedoeld in artikel 9, zesde lid, van de Landsverordening inkomstenbelasting (AB 1991 no. GT 51);
- e. het aantal jaren waarover pensioen kan worden opgebouwd ten hoogste 40 bedraagt, tenzij de deelnemer bij het bereiken van dit maximum ervoor kiest door te gaan met pensioenopbouw en het fiscale pensioenmaximum nog niet is bereikt;
- f. onverminderd de onderdelen a tot en met e, voor de vanaf 1 januari 2011 op te bouwen aanspraken de in de overeenkomst te bepalen ouderdomspensioenaanspraken geldt, dat die voldoen aan artikel 9, zesde lid, van de Landsverordening inkomstenbelasting en aan de Landsverordening algemeen pensioen (AB 2011 no. 85);
- g. de onderdelen a tot en met f vanaf 1 januari 2014 gelden, met dien verstande dat er geen vermindering zal plaatsvinden van pensioenen die ingaan in het jaar 2014.

§2. Aanpassing bestaande wetgeving

Artikel 2

De Landsverordening algemeen pensioen wordt als volgt gewijzigd:

- A. in artikel 7, tweede lid, wordt na “de risicopremie” een komma ingevoegd, gevolgd door de zinsnede: tenzij het ondernemingspensioenfonds een doorsneepremie in rekening gebracht heeft;
- B. in artikel 9, tweede lid, vervalt de zinsnede “met dien verstande dat de verdeling van de premie voor alle werknemers gelijk is”, alsmede de daarvoor geplaatste komma;
- C. in artikel 11, zesde lid, wordt de zinsnede “tien jaar na de datum van het bereiken daarvan” vervangen door: de leeftijd van 70 jaar;
- D. artikel 12 wordt gewijzigd als volgt:
 - 1°. in het eerste lid wordt een volzin toegevoegd, luidende:

Het pensioenreglement kan evenwel bepalen dat het recht op een pensioenuitkering eerder dan bij het bereiken van de pensioenleeftijd ingaat, doch niet eerder dan de leeftijd van 60 jaar.
 - 2°. in het tweede lid wordt de zinsnede “tien jaar na de datum van het bereiken daarvan” vervangen door: de leeftijd van 70 jaar;
- E. artikel 17 wordt gewijzigd als volgt:
 - 1°. in het eerste lid wordt “negen jaar daarna” vervangen door: bij het bereiken van de 69-jarige leeftijd;
 - 2°. het tweede lid komt te luiden:
 - 1. Indien een deelgenoot bij het bereiken van de 69-jarige leeftijd zijn pensioenkapitaal nog niet of niet volledig heeft gebruikt voor de aanschaf van een lijfrente, zendt de instelling hem een half jaar voor het bereiken van de 70-jarige leeftijd, de mededeling dat de deelge-

noot het pensioenkapitaal uiterlijk op die datum moet omzetten in een lijfrente. ;

F. artikel 22 komt te luiden:

Artikel 22

1. Indien een deelnemer van echt of van tafel en bed scheidt, dan wel diens duurzame gemeenschappelijke huishouding is beëindigd, voordat de pensioenaanspraak gerealiseerd wordt, verkrijgt diens gewezen partner een premievrije aanspraak op de helft van de aanspraak op pensioen en, indien van toepassing partnerpensioen, die is opgebouwd tussen het tijdstip van huwelijksluiting dan wel het tijdstip van het ontstaan van de duurzame gemeenschappelijke huishouding en het tijdstip van scheiding respectievelijk het tijdstip van beëindiging van de duurzame gemeenschappelijke huishouding.

2. De in het eerste lid bedoelde premievrije aanspraak op pensioen gaat in op het moment dat het pensioen voor de deelnemer ingaat en eindigt bij overlijden van de deelnemer. De premievrije aanspraak van de gewezen partner vloeit terug naar de deelnemer indien de gewezen partner overlijdt voordat de deelnemer is overleden.

3. Het eerste lid is niet van toepassing op partnerpensioen dat op risicobasis verzekerd is. De in het eerste lid bedoelde premievrije aanspraak op partnerpensioen gaat in op het moment dat de al dan niet gepensioneerde deelnemer overlijdt en eindigt bij overlijden van de gewezen partner. De premievrije aanspraak van de gewezen partner vloeit terug naar de deelnemer indien de gewezen partner overlijdt voordat de deelnemer is overleden.

4. Het ondernemingspensioenfonds betaalt het in het eerste lid bedoelde deel van het pensioen rechtstreeks uit aan de gewezen partner en brengt dit in mindering op het pensioen van de gepensioneerde deelnemer indien de

scheiding respectievelijk de beëindiging van de duurzame gemeenschappelijke huishouding uiterlijk op het moment waarop de pensioenaanspraak wordt gerealiseerd schriftelijk aan het ondernemingspensioenfonds onder overlegging van bewijsstukken door de deelnemer of diens gewezen partner is gemeld.

5. De in het eerste en derde lid bedoelde premievrije aanspraak op partnerpensioen ontstaat alleen indien de scheiding respectievelijk de beëindiging van de duurzame gemeenschappelijke huishouding uiterlijk op het moment waarop de aanspraak op ouderdomspensioen wordt gerealiseerd of het eerdere moment van overlijden van de deelnemer schriftelijk aan het ondernemingspensioenfonds onder overlegging van bewijsstukken door de deelnemer of diens gewezen partner is gemeld.

6. Artikel 21, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing. Indien de deelnemer en zijn gewezen partner een afwijkende dekking van het pensioenrisico overeenkomen, dan leggen ze een verklaring van het ondernemingspensioenfonds over, inhoudende dat het fonds bereid is het overeengekomen pensioenrisico te dekken. ;

- G. in artikel 24, vierde lid, onderdeel a, wordt na de komma ingevoegd:
danwel de waarde van de aanspraak indien het ondernemingspensioenfonds een doorsneepremie in rekening gebracht heeft.

Artikel 3

Artikel 9, zesde lid, van de Landsverordening inkomstenbelasting (AB 1991 no. GT 51) wordt gewijzigd als volgt:

1°. onderdeel a komt te luiden:

- a. de pensioenrichtleeftijd is gelijk aan de leeftijd, waarop ingevolge artikel 6a van de Landsverordening algemene ouderdomsverzekering (AB 1990 no. GT 33) het recht op ouderdomspensioen ontstaat. Het pensioenresultaat, inclusief inbouw van AOV-gehuwd ter grootte van Afl.

12.336,-, dat bij een pensioenrichtleeftijd van 65 jaar kan worden bereikt, bedraagt ten hoogste 100% van het gemiddelde pensioengevend loon, bedoeld in artikel 1 van de Landsverordening algemeen pensioen, in de voorafgaande drie jaren. Bij een pensioenrichtleeftijd van 64 jaar, bedraagt het in de vorige volzin bedoelde percentage 98%. Voor elk jaar dat de pensioenrichtleeftijd lager is dan 64 jaar, wordt het in de vorige volzin genoemde percentage verminderd met 7%-punten, tot een percentage van 70% bij een pensioenrichtleeftijd van 60 jaar; ;

2°. in onderdeel c wordt na “het pensioengevend loon” ingevoegd: bij de betreffende werkgever;

3°. onderdeel d komt te luiden:

d. bij een beschikbare premiereregeling bedraagt de beschikbare premie ten hoogste 25% van het jaarlijkse pensioengevend loon, voor zover het te behalen pensioenresultaat hiervoor de ruimte laat; ;

4°. de onderdelen i en j komen te luiden:

i. het pensioen kan worden uitgesteld tot ten hoogste de leeftijd van 70 jaar; bij uitstel kan het pensioen na de pensioenrichtleeftijd worden verhoogd overeenkomstig het tot de pensioenrichtleeftijd gevolgde stelsel, met inbegrip van herrekening met inachtneming van algemeen aanvaarde actuariële grondslagen, doch niet verder dan het maximale pensioenresultaat, bedoeld in onderdeel a;

j. indien het ouderdomspensioen eerder ingaat dan bij het bereiken van de pensioenrichtleeftijd, wordt het herrekend ten opzichte van die leeftijd met inachtneming van algemeen aanvaarde actuariële grondslagen, tenzij het pensioenaanspraken betreft die in het verleden met een eerdere pensioenrichtleeftijd zijn opgebouwd en niet actuarieel zijn herrekend naar de pensioenrichtleeftijd; het ouderdomspensioen kan evenwel niet eerder ingaan dan bij het bereiken van de leeftijd van 60 jaar; ;

6°. na onderdeel j wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:

k. de in onderdelen a, b en c bedoelde grenzen kunnen worden overschreden voor zover zulks het gevolg is van:

1. variatie in de hoogte van de uitkeringen waarbij de laagste uitkering niet minder bedraagt dan 75% van de hoogste uitkering en de mate van variatie ten laatste op de ingangsdatum van het pensioen wordt vastgesteld;
2. gehele of gedeeltelijke omzetting van partnerpensioen in ouderdomspensioen, mits de omzetting op de ingangsdatum van het ouderdomspensioen plaatsvindt op basis van algemeen aanvaarde actuariële grondslagen.
3. aanspraken die vóór 1 januari 2011 ingevolge de tot 1 januari 2011 geldende Pensioenverordening landsdienaren zijn opgebouwd, voor zover deze aanspraken meer bedragen dan de aanspraken die op basis van de diensttijd vóór 1 januari 2011 op basis van de maximale opbouwpercentage en de minimale franchise bedoeld in onderdeel c, hadden kunnen worden opgebouwd.

;

Artikel 4

Aan artikel 1, derde lid, van de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen (AB 1998 no. GT 17) wordt een volzin toegevoegd, luidende:

Dit lid is niet van toepassing op ondernemingspensioenfondsen die aan meerdere ondernemingen zijn verbonden, voor zover die verbondenheid al bestond op 31 december 2011.

;

Artikel 5

In artikel 9, derde lid, van de Landsverordening privatisering AP-FA (AB 2005 no. 30) wordt de zinsnede “Artikel 15 is” vervangen door: Artikelen 1, derde lid, en 15 zijn.

Artikel 6

Artikel 10, tweede lid, van de Landsverordening tegemoetkoming ziektekosten overheidsgepensioneerden (AB 1991 no. GT 48) vervalt.

Artikel 7

In artikel 4, eerste lid, van de Landsverordening leeftijdsgrens ambtenaren (AB 1993 no. GT 45) wordt “de leeftijd van 60 jaren bereikt” vervangen door: de leeftijd, waarop ingevolge artikel 6a van de Landsverordening algemene ouderdomsverzekering (AB 1990 no. GT 33) het recht op ouderdomspensioen ontstaat heeft bereikt.

Artikel 8

In artikel 10, tweede lid, van de Landsverordening Universiteit van Aruba (AB 1988 no. 100) wordt “de leeftijd van zestig jaren” vervangen door: de leeftijd, waarop ingevolge artikel 6a van de Landsverordening algemene ouderdomsverzekering (AB 1990 no. GT 33), het recht op ouderdomspensioen ontstaat.

Artikel 9

In artikel 2, eerste lid, van de Landsverordening van leeftijdsgrens werknemers Landsloterij, Sociale Verzekeringsbank en Volkskredietbank van Aruba (AB 1996 no. GT 48) wordt “de leeftijd van 60 jaar bereikt” vervangen door: de leeftijd, waarop ingevolge artikel 6a van de Landsverordening algemene ouderdomsverzekering (AB 1990 no. GT 33), het recht op ouderdomspensioen ontstaat heeft bereikt.

Artikel 10

In artikel 13, onderdeel a, van de Landsverordening vrijwillige uitdiensttreding (AB 2000 no. 30) wordt “de leeftijd van 60 jaar” vervangen door: de leeftijd, waarop ingevolge artikel 6a van de Landsverordening

algemene ouderdomsverzekering (AB 1990 no. GT 33), het recht op ouderdomspensioen ontstaat.

Artikel 11

Artikel 4 van de Landsverordening spoorwegen (AB 2013 no. 42) wordt als volgt gewijzigd:

- 1°. in het eerste lid, onderdeel c, wordt “die van 60 jaar” vervangen door: de leeftijd, waarop ingevolge artikel 6a van de Landsverordening algemene ouderdomsverzekering (AB 1990 no. GT 33), het recht op ouderdomspensioen ontstaat;
- 2°. in het vierde lid, wordt “de leeftijd van 60 jaar” vervangen door: de leeftijd, waarop ingevolge artikel 6a van de Landsverordening algemene ouderdomsverzekering (AB 1990 no. GT 33), het recht op ouderdomspensioen ontstaat.

Artikel 12

Artikel V, vijfde lid, van de Aanpassingsverordening Landsverordening algemeen pensioen (AB 2011 no. 86) vervalt op een bij landsbesluit te bepalen tijdstip.

Artikel 13

Ingetrokken worden:

- a. het Duurtetoeslagbesluit overheidsgepensioneerden (AB 1992 no. 17);
- b. het Landsbesluit duurtetoeslag gepensioneerden (AB 1996 no. GT 55), met dien verstande dat de in dat landsbesluit geregelde aanspraken van degenen, die vóór 1 januari 2011 recht hadden op een pensioen ingevolge artikel 8, eerste lid, onderdeel a, van de Pensioenverordening landsdienaren, van kracht blijven.

§3. Verbod op aanpassing van Landswege van pensioenen

Artikel 14

Vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van deze landsverordening worden:

- a. indien zich een aanpassing voordoet van de bezoldigingen, uitkeringen, toelagen of toeslagen van ambtenaren en daarmee gelijkgestelden, de pensioenen van gepensioneerde ambtenaren en daarmee gelijkgestelden niet dienovereenkomstig ten laste van de Landskas verhoogd;
- b. aan gepensioneerde ambtenaren en daarmee gelijkgestelden geen uitkeringen, toelagen of toeslagen uitgekeerd ten laste van de Landskas, die verband houden met uitkeringen, toelagen of toeslagen die aan ambtenaren of daarmee gelijkgestelden worden uitgekeerd.

§4. Kwijtschelding sociale zekerheidsschulden

Artikel 15

Kwijtgescholden worden:

- a. de schuld van het Land aan de Sociale Verzekeringsbank ter waarde van Afl. 57.658.820,- uit hoofde van een vordering van het Schommelfonds Ouderdoms- en Weduwen- en wezenverzekering, bedoeld in artikel 14, vierde lid, van de Landsverordening Sociale verzekeringsbank (AB 1995 no. GT 1), op het Land vanwege door het Land ontvangen maar niet afgedragen gelden uit de toescheiding van verzekerden bij en de uitkeringsgerechtigden van de Sociale Verzekeringsbank krachtens de onderlinge regeling, bedoeld in artikel 38, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, tot splitsing van het vermogen van de Sociale Verzekeringsbank, tot toescheiding van de verzekerden bij en de uitkeringsgerechtigden van de Sociale Verzekeringsbank, en ter bepaling van de overgang van het personeel van de Sociale Verzekeringsbank;
- b. de schulden van het Ziektefonds, bedoeld in artikel 3 van de Landsverordening Sociale verzekeringsbank, aan het Schommelfonds Ou-

derdoms- en Weduwen- en wezenverzekering uit hoofde van de in het verleden uit het laatstbedoelde fonds verstrekte bedragen ter dekking van de tekorten van het Ziektefonds.

§5. Inwerkingtreding

Artikel 16

Deze landsverordening treedt, voor wat de artikelen 1 en 2 betreft, in werking met ingang van de dag, na die van haar plaatsing in het Afkondigingsblad van Aruba, en voor wat de overige artikelen betreft, op een bij landsbesluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Gegeven te Oranjestad,

De minister van Financiën en Overheidsorganisatie,

De minister van Justitie,

Staten van Aruba
Rechtsjaer 2014-2015-802

Landsverordening houdende bijzondere
voorzieningen ten aanzien van de pensi-
oenregelingen voor ambtenaren en daar-
mee gelijkgestelden, alsmede houdende
afwikkeling van een aantal sociale zeker-
heidsschulden

MEMORIE VAN TOELICHTING

no. 3

Algemene toelichting

§1. Inleiding

Het onderhavige ontwerp strekt ten eerste ertoe om wijzigingen in de pensioenregeling voor ambtenaren en daarmee gelijkgestelden aan te brengen. Daarnaast strekt het ertoe om de fiscale en andere relevante regels over pensioenaanspraken te actualiseren. Voorts wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om enige onduidelijkheden en onvolkomenheden in de geldende landsverordeningen inzake pensioenen weg te nemen. Ten slotte wordt ook van de gelegenheid gebruik gemaakt om enige sociale zekerheidsschulden af te wikkelen.

De primaire aanleiding voor het onderhavige ontwerp is de volgens de regering noodzakelijke hervorming van de pensioenregeling voor ambtenaren en daarmee gelijkgestelden in het gesubsidieerde onderwijs. In het vervolg van deze memorie van toelichting worden deze personen ook wel aangeduid als overheidswerknemers. De

dekkingsgraad van de stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba (APFA), dat sinds 1 mei 2005 belast is met de uitvoering van de pensioenregelingen voor overheidswerknemers als gevolg van invoering van de Landsverordening privatisering APFA (AB 2005 no. 30), was en bleef (ver) onder de vereiste 100%. Om de zekerheid van de pensioenaanspraken ook in de toekomst te kunnen waarborgen, waren maatregelen nodig. Daarbij diende mede in aanmerking te worden genomen de financieringsmogelijkheden van het Land, uitgaande van de budgettaire situatie van het Land. Daarnaast was herziening van de pensioenregeling gewenst om deze te laten aansluiten bij de geleidelijke verhoging van AOV-pensioengerechtigde leeftijd vanaf 1 januari 2015, zoals vastgelegd in artikel 6a Landsverordening algemene ouderdomsverzekering (hierna te noemen LvAOV; de geleidelijke verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd is geregeld in de Landsverordening van 20 december 2013, AB 2013 nr. 96).

Over de hervorming van de pensioenregeling voor overheidswerknemers is uitvoerig overleg gevoerd tussen de betrokken ministers en de vakbonden in de (semi) publieke sector. Dit heeft geresulteerd in een op 28 mei 2014 met die bonden overeengekomen bilateraal akkoord (hierna Bilateraal akkoord te noemen). Dit Bilateraal akkoord vormt de basis voor de wijzigingen in de pensioenregeling voor overheidswerknemers zoals met dit ontwerp wordt voorgesteld.

§2. De pensioenregeling voor overheidswerknemers

Krachtens artikel 2 van de Landsverordening privatisering APFA was de toenmalige minister van Financiën en Economische Zaken

bevoegd om met APFA een overeenkomst te sluiten over de pensioenaanspraken van ambtenaren die onder de toen nog geldende Pensioenverordening landsdienaren (PVL) vielen. Een dergelijke overeenkomst kon krachtens artikel 3 van die landsverordening ook worden gesloten voor nieuw aan te stellen ambtenaren en, kort gezegd, andere overheidswerknemers. Aldus werd laatstelijk op 31 december 2010 de pensioen- en financieringsovereenkomst tussen het Land en APFA gesloten. De daarbij overeengekomen pensioenaanspraken voor overheidswerknemers – zowel degenen die onder de NPR 2005, alsook degenen die onder de PVL vielen - werden toen door APFA opgenomen in het zogenaamde Nieuw Pensioenreglement 2011 (NPR 2011). Deze overeenkomst en het NPR 2011 waren gebaseerd op de bilaterale overeenkomst tussen de regering en de vakbonden van 26 augustus 2010. Dit was de situatie tot begin 2014 het besef ontstond dat een wijziging noodzakelijk was.

§3. Dekkingsgraad APFA en het Bilateraal akkoord

Het bilaterale akkoord van 26 augustus 2010 was al ingegeven door de erkenning dat de lasten voor het pensioen voor overheidswerknemers “extreem hoog” waren en de premie “onbetaalbaar”. Bij het aangaan van de overeenkomst van 31 december 2010 met APFA werd eveneens door partijen onderkend dat de financiering van de pensioenaanspraken van overheidswerknemers zorgen baarde. Het besef over de hoge lasten heeft toen geleid tot wijzigingen in de pensioenaanspraken voor overheidswerknemers zoals opgenomen in het NPR 2011. De zorgen over het pensioenfonds kregen hun vertaling in artikel 15 van de bijlage bij het NPR 2011, waarin een (forse) onderdekking was vastgesteld en afspraken over herstel daarvan waren gemaakt.

Bij de op 20 juli 2012 tussen het Land en APFA overeengekomen uitvoeringsovereenkomst werden nieuwe financieringsafspraken gemaakt ter vervanging van die van het hierboven genoemde artikel 15. Deze nieuwe financieringsafspraken waren er op gericht om in een periode van 15 jaar, te rekenen vanaf 2011, naar een dekkingsgraad van 100% te groeien, uitgaande van een netto dekkingsgraad per ultimo 2011 van slechts 70,1 %. Om naar die 100% dekking toe te groeien, werden afspraken gemaakt over een herstell premie en bijstortingen door het Land. Begin 2014 moest helaas worden vastgesteld dat die afspraken niet waar konden worden gemaakt. De totale pensioenlasten bedroegen op dat moment meer dan 50% van de salarissom voor overheidswerknemers. De lasten omvatten de premie voor reguliere pensioenopbouw, de herstell premie en de kosten van de duurtetoeslag. Het voorziene herstel van de dekkingsgraad bleef bovendien achter bij de verwachtingen. Wederom werd – net als in 2010 – geconcludeerd dat de pensioenlasten onbetaalbaar waren. Dit was niet alleen het gevolg van hun buitensporige hoge omvang in vergelijking tot de salariskosten voor overheidswerknemers. Ook de stand van overheidsfinanciën was zodanig dat maatregelen noodzakelijk werden om tot een verantwoorde begroting te kunnen komen.

De conclusie drong zich dan ook op dat de pensioenregeling voor overheidswerknemers onbetaalbaar was geworden. Bij het uitblijven van extra stortingen door het Land – waartoe het Land overigens zeer moeilijk in staat was vanwege haar financiële situatie – zou APFA zich genoodzaakt kunnen hebben gezien tot vermindering van de pensioenopbouw of tot korting op de pensioenaanspraken, zoals ook in artikel 36 van de NPR 2011 was voorzien.

Een dergelijk scenario werd door de regering niet wenselijk geacht. Dientengevolge trad zij in overleg met de vakbonden om te onderzoeken, welke aanpassingen in de pensioenregeling voor overheidswerknemers nodig en mogelijk zouden zijn om tot een toekomstbestendige en financieel houdbare pensioenregeling te komen. De regering en de bonden hebben daartoe vanaf 30 januari 2014 intensief overleg met elkaar gevoerd, met als resultaat het Bilateraal akkoord van 28 mei 2014. De tekst van dit Bilateraal akkoord is ter informatie als bijlage bij deze memorie van toelichting gevoegd. De daarin gemaakte afspraken zijn, zoals de considerans stelt, er op gericht dat het dekkingstekort bij APFA verdwijnt en de toekomstige pensioengerelateerde uitgaven voor de overheid lager en beheerst zijn.

§4. Het Bilateraal akkoord

Eén van de elementen in het Bilateraal akkoord betreft de geleidelijke verhoging van de pensioenleeftijd gelijk met de geleidelijke verhoging van de AOV-pensioengerechtigde leeftijd. Die verhoging is niet alleen redelijk vanwege de aansluiting bij de AOV, maar ook vanwege het inmiddels welbekende vergrijzingsproces bij de (pensioengerechtigde) overheidswerknemers en de druk die dat mede legt op de financiering van de pensioenregeling voor overheidswerknemers.

Behalve de aanpassing van de pensioenleeftijd aan de AOV-pensioenleeftijd houdt het Bilateraal akkoord grosso modo het volgende in:

- de pensioenopbouw zal vanaf 1 januari 2014 1,75% van de pensioengrondslag bedragen, uitgaande van een pensioenleeftijd van 65 jaar;
- de tot 1 januari 2014 onder de NPR 2011 opgebouwde pensioenaanspraken - waarvoor een pensioendatum van 60 jaar gold - worden omgezet naar pensioenaanspraken vanaf de nieuwe pensioenleeftijd, zonder dat de hieruit volgende latere ingang tot een herrekening (actuariële verhoging) van het pensioen wegens later ingang zal leiden;
- binnen budgettaire randvoorwaarden is een vervroeging van de pensioendatum zonder korting mogelijk;
- betaalde duurtetoelagen worden niet verhoogd en er komen geen nieuwe gerechtigden op duurtetoelagen.

Hiernaast zijn in het Bilateraal akkoord specifieke afspraken gemaakt over het herstel van de dekkingsgraad van APFA.

Er kan dus een substantiële verlaging van de pensioenlasten worden gerealiseerd met de verhoging van de pensioenleeftijd, de verschuiving van de pensioenleeftijd zonder herrekening en beperking van de duurtetoelagen. Dat laatste is een maatregel die vooral ouderen treft. De regering acht deze echter gerechtvaardigd met het oog op de solidariteit tussen generaties. De andere maatregelen hebben vooral effect op de jongeren. Ter behoud van een duurzame pensioenregeling voor overheidswerknemers is het wenselijk dat ook de oudere generaties bijdragen in het herstel van de dekkingsgraad van het APFA in het bijzonder en de beheersing van de pensioenlasten in het algemeen.

De afspraken uit het Bilateraal akkoord vereisen aldus wettelijke verankering. Hierin voorziet het onderhavige ontwerp. Het regelt in eerste instantie de bevoegdheid van de minister van Financiën en Overheidsorganisatie (de Minister) tot het aangaan van een nieuwe overeenkomst met APFA inzake de pensioenaanspraken van overheidswerknemers. Daartoe wordt een nieuwe machtiging voorgesteld. Immers, de in artikelen 2 en 3 van de Landsverordening privatisering APFA opgenomen machtigingen kunnen inmiddels als uitgewerkt worden beschouwd, terwijl de in het Bilateraal akkoord vervatte wijzigingen zodanig zijn, dat zij niet te vergelijken zijn met de situatie zoals die in 2005 gold. In de artikelsgewijze toelichting zal verder op deze punten worden ingegaan.

§5. Pensioenaanspraken en eigendomsrecht

De regering onderkent dat de pensioenaanspraken voor overheidswerknemers zijn aan te merken als “eigendom” in de zin van het Eerste Protocol (“het Protocol”) bij het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens (“EVRM”). Daarom is het wenselijk dat in deze memorie van toelichting uitgebreid op dit aspect wordt ingegaan. Bijzondere aandacht wordt daarbij besteed aan de verenigbaarheid van de desbetreffende voorstellen in het onderhavige ontwerp met de in dat Protocol geregelde bescherming van de eigendom.

Vooropgesteld zij dat het Protocol waarborgen geeft tegen (onrechtvaardigde) inbreuk of regulering van de eigendom door de overheid. Het Protocol stelt geen normen over de wijze waarop via contractsvrijheid overeenkomsten kunnen worden gesloten over objecten die op zich als eigendom in de zin van het Protocol zijn aan

te merken, zoals bijvoorbeeld de onderhavige pensioenaanspraken voor overheidswerknemers. Het bij overeenkomst met de bonden maken van nieuwe afspraken over het pensioen van overheidswerknemers, zoals in het Bilateraal akkoord is vastgelegd, valt daarom buiten het bereik van het Protocol.

Die afspraken worden nochtans gefaciliteerd door en deels ook vastgelegd in wetgeving, waarin het onderhavige ontwerp mede voorziet. Daarom is onderzocht of de met dit ontwerp beoogde maatregelen ten aanzien van de pensioenaanspraken verenigbaar zijn met het Protocol. Voor toepassing van het Protocol is een getrapte indeling van juridische hardheid van pensioenaanspraken te onderkennen:

1. als meeste harde aanspraken gelden de ingegane pensioenen,
2. een trede lager op de hardheid staan de aanspraken die zijn opgebouwd, maar nog niet zijn ingegaan,
3. de laagste trede van hardheid wordt bezet door pensioenaanspraken die nog niet zijn opgebouwd, maar in toekomstige dienstjaren zouden worden opgebouwd.

De laatstbedoelde aanspraken zijn geen bestaande aanspraken of rechten, maar slechts toekomstverwachtingen. De normen van het Protocol houden niet in de aanspraak op een bepaald pensioenbedrag en bieden slechts bescherming tegen bestaande eigendomsrechten. Voor een wijziging van toekomstige opbouw van pensioenaanspraken geeft het Protocol dus geen beperking. Dit ligt anders voor reeds ingegane pensioenen genoemd onder punt 1, maar op deze rechten maakt het Bilateraal akkoord en ook het onderhavige ontwerp geen inbreuk.

Voor de aanspraken, bedoeld punt 2, kan wel een vraagstuk van eigendomsbescherming spelen. Het betreft immers de in het verleden, onder de vorige overeenkomst met het APFA, alsmede de onder de PVL opgebouwde en nog niet ingegane pensioenaanspraken. Deze gelden als eigendomsrechten in de zin van het Protocol. Het Bilateraal akkoord en dus ook het onderhavige ontwerp raken die aanspraken op een wijze die op drie onderdelen een eigendomvraag kan oproepen, namelijk:

1. de bepaling dat de aanspraken opgebouwd vanaf 1 januari 2014 onder de nieuwe regels vallen;
2. de verhoging van de pensioenleeftijd voor opgebouwde aanspraken;
3. de verhoging van de pensioenleeftijd zonder herrekening van de aanspraken.

Bovendien zou het eigendomsaspect een rol kunnen spelen bij de stopzetting van de toekenning van duurtetoeslagen en het niet verhogen van reeds toegekende duurtetoeslagen.

Om te verzekeren dat het onderhavige ontwerp op genoemde onderdelen verenigbaar is met de eigendomsbescherming van het Protocol bij het EVRM, is een analyse gemaakt van de normen van het Protocol zoals die in de rechtspraak worden uitgelegd. Hieruit blijkt het volgende.

Ten eerste is de eigendomsbescherming van het Protocol niet absoluut. Dit blijkt al uit de bewoordingen van artikel 1 van het Protocol, die als volgt luidt:

Artikel 1

Iedere natuurlijke of rechtspersoon heeft recht op het ongestoord genot van zijn eigendom. Aan niemand zal zijn eigendom worden ontnomen behalve in het algemeen belang en onder de voorwaarden voorzien in de wet en in de algemene beginselen van internationaal recht.

De voorgaande bepalingen tasten echter op geen enkele wijze het recht aan, dat een Staat heeft om die wetten toe te passen, die hij noodzakelijk oordeelt om het gebruik van eigendom te reguleren in overeenstemming met het algemeen belang of om de betaling van belastingen of andere heffingen of boeten te verzekeren.

Inbreuken op het eigendomsrecht zijn dus mogelijk. De eerste alinea geeft de bevoegdheid en de voorwaarden voor dergelijke inbreuken, namelijk dat zij in het algemeen belang zijn en bij wet voorzien zijn.

De tweede alinea geeft aan dat een overheid bevoegd is de eigendom te reguleren onder de volgende voorwaarden:

- de regulering is gebaseerd op toepassing van wetten,
- die toepassing acht de overheid noodzakelijk, en
- zijn in overeenstemming met het algemeen belang.

Er bestaat veel rechtspraak met betrekking tot de toepassing van de eigendomsbescherming bij pensioenregelingen. Het raamwerk voor toetsing dat hieruit naar voren komt, kan als volgt worden beschreven:

- een staat heeft een ruime beoordelingsbevoegdheid om te bepalen welke maatregelen in het algemeen belang genomen worden (er is een ‘wide margin of appreciation’);
- de enkele aantasting van pensioenrechten is (daarom) niet per definitie verboden,
- de grens ligt daar waar er geen redelijk evenwicht (‘fair balance’) meer aanwezig is, waarbij het gaat om een afweging van het beoogde doel van de maatregel die de eigendom aantast en het effect op de uitkeringen; dit effect mag geen onevenredige last (een ‘excessive burden’) op de rechthebbende leggen; dit laatste is (pas) het geval wanneer het wezen (‘essence’) van een recht wordt aangetast.

Binnen dit raamwerk wordt erkend dat sociaal-politieke overwegingen, budgettaire doelstellingen en hervormingen in verband met houdbaarheid van het stelsel van pensioenen een inbreuk op het eigendomsrecht kunnen rechtvaardigen. Een belangrijk aspect is dat er evenwicht moet zijn tussen doel en middel en geen onevenredige benadeling van een bepaalde groep mag plaatsvinden. Het doel van de thans te nemen en in het Bilateraal akkoord vastgelegde maatregelen is te komen tot een toekomstig bestendig houdbaar en financierbaar pensioenstelsel voor overheidswerknemers en het aanpassen van de pensioenleeftijd aan de AOV-leeftijd mede in verband met zowel de vergrijzing als de daarmee samenhangende financierbaarheid van de pensioenen.

Ter illustratie worden enkele voorbeelden uit de rechtspraak aangehaald over de manier waarop de toetsing van pensioenmaatregelen aan de eigendomsbescherming plaats vindt:

A. Europees Hof voor de Rechten van de Mens 22 september 2005, PJ 2005/134. In deze zaak ging het om verlaging van het AWW-pensioen (wettelijk nabestaandenpensioen in Nederland). Hier was sprake van een verlaging in verband gewijzigde maatschappelijke opvattingen en niet zozeer van een bezuinigingsdoelstelling. Het Hof oordeelt samengevat als volgt:

“Volgens art. 67, derde lid, Anw werd de AWW-uitkering voor een persoon die met een ander een gezamenlijke huishouding voert, verlaagd naar 30% van het brutominimumloon. Mevrouw Goudswaard claimt dat hiermee inbreuk wordt gemaakt op haar eigendomsrecht. De CRvB had bij uitspraak van 24 januari 2001 deze claim afgewezen. Het EHRM komt tot hetzelfde oordeel. De AWW-uitkering is wel een eigendomsrecht, maar de aantasting daarvan is in overeenstemming met de wet en sociaal gerechtvaardigd in het licht van de gewijzigde maatschappelijke opvattingen en rolpatronen. Het EHRM accepteert niet dat tegenover de premiebetaling een individueel niet te verlagen uitkeringsrecht is ontstaan. Het argument dat andere mogelijkheden aanwezig zouden zijn geweest om het beoogde doel te bereiken, impliceert niet dat de onderhavige keuze van de wetgever niet rechtmatig is. De aantasting van het eigendomsrecht acht het EHRM ook overigens niet excessief”.

In dit arrest geeft het Hof het kader voor de bevoegdheid tot ingrijpen als volgt weer:

“the Court accepts that the aims pursued were social justice and the State's economic well-being, both of which are legitimate. However, an interference with property rights under Article 1 of Protocol No. 1 must not only pursue a legitimate aim 'in the public

interest'; there must also be a reasonable relationship of **proportionality** between the means employed and the aim sought to be realised. The requisite balance will not be found if the person or persons concerned has had to bear 'an individual and excessive burden' (see, among many other authorities, Kjartan Asmundsson, cited above, § 40, and Hoogendijk, cited above). In considering whether this is the case, the Court must have regard to the peculiar context in which it arises in the present case, namely that of a social security scheme. Such schemes are an expression of a society's solidarity with its vulnerable members”.

B. Europees Hof voor de Rechten van de Mens 24 oktober 2013, PJ 2014/43. Hier ging het om stopzetten van een wettelijk pensioen, maar zonder wettelijke grondslag en daarom niet toelaatbaar. De samenvatting in het Nederlands vertaald luidt als volgt:

“Klager ontving een pensioen van Kroatië. Nadat hij in Servië is gaan wonen, werd dit pensioen stopgezet. Het Hof oordeelt dat het **stopzetten van het pensioen** een schending van het eigendomsrecht kan zijn. Het Hof overweegt dat lidstaten een **ruime margin of appreciation** hebben bij de vraag of een aantasting van de eigendom plaats vindt, maar dat uiteraard wel volledig kan worden getoetst of aan de vereisten voor inmenging van artikel 1 Eerste Protocol bij het EVRM is voldaan. Het Hof stelt vast dat eisen aan de verblijfplaats voor het recht op pensioen in de Pensioenverzekeringswet van Kroatië waren komen te vervallen. Daarom mocht klager er op vertrouwen dat zijn pensioen ook na de verhuizing naar een ander land betaald zou blijven worden. Het stopzetten van het pensioen was **niet “voorzienbaar bij wet”**, zoals artikel 1 van het Eer-

ste Protocol eist. Het Hof concludeert tot een schending van het eigendomsrecht”.

C. Europees Hof voor de rechten van de Mens 8 oktober 2013, EHRC 2014/25. In deze uitspraak ging het om een bezuiniging op pensioen. Het ging hier om korting op pensioenaanvullingen die tijdelijk zou zijn. Het Hof overweegt:

*“Vanwege de financiële steun vanuit de EU en de EMU moet Portugal in de periode 2012-2014 zeer zware bezuinigingen doorvoeren, waarbij vooral op de uitgaven in de publieke sector moet worden bezuinigd. In verband daarmee besluit Portugal onder meer tot het korten van de pensioenuitkeringen voor ambtenaren, waarbij de bestaande vakantie- en eindejaarsuitkeringen stevig worden beperkt, in ieder geval in de periode tot 2014. Het Portugese constitutionele hof heeft vastgesteld dat deze maatregel in strijd is met het gelijkheidsbeginsel omdat hij alleen voor de publieke sector geldt. Het Portugese hof heeft wel besloten, onder toepassing van een ‘ontsnappingsclausule’ in de Portugese Grondwet, de maatregel voor 2012 in stand te laten vanwege de zeer uitzonderlijke omstandigheden en omdat de maatregel niet goed kan worden teruggedraaid. Voor het EHRM stellen de klagers dat sprake is van een beperking van het **eigendomsrecht** in strijd met art. 1 Eerste Protocol EVRM. Het Hof stelt vast dat art. 1 EP op de pensioenuitkeringen van toepassing is. Het Portugese constitutionele hof heeft weliswaar gevonden dat deze in strijd zijn met de Portugese grondwet, maar het feit dat de gevolgen in stand zijn gelaten maakt duidelijk dat de maatregel een **voldoende grondslag heeft in nationaal recht**. Een maatregel van deze aard komt, gelet op de ruime appreciatiemarge voor de staat, **alleen in strijd met art. 1 EP als***

sprake is van een individuele en excessieve last. Om dat te kunnen beoordelen moet naar alle omstandigheden van het geval worden gekeken. In dit geval aanvaardt het EHRM dat sprake is van een extreme situatie van bijzondere en dwingende bezuinigingen, en daarmee van een zeer zwaarwegend algemeen belang. Bovendien is de maatregel van tijdelijke aard en blijven de eigenlijke pensioenen onaangetast. In die omstandigheden is geen sprake van schending van art. 1 EP EVRM”.

D. Europees Hof voor de Rechten van de Mens 25 oktober 2011, EHCR 2012/22. In deze zaak heeft het Hof een vergaande verlaging van het pensioen toelaatbaar geacht (namelijk van meer dan 50% namelijk, van EUR 787 naar EUR 357 in 2009):

Deze zaak betreft een aantal gepensioneerden die een Bulgaars wettelijk ouderdomspensioen ontvangen. Het Bulgaarse pensioenstelsel was tot 1999 enkel een wettelijk ouderdomspensioen (er waren dus geen aanvullende en private regelingen) en werd tot 1995 betaald uit het overheidsbudget. Alleen werkgevers moesten premies betalen. De hoogte van het pensioen hing af van een percentage gebaseerd op de inkomsten in een willekeurig door de gepensioneerde te noemen periode van drie jaar. Het geschil betrof in deze zaak de aftopping van pensioenen voor zover deze boven bepaalde wettelijke maximumbedragen lagen. De betreffende regelingen en hoogten veranderden in de loop der tijd. Zo werd bijvoorbeeld in 2000 Valkovs pensioen van 318 euro verminderd tot 81 euro; in 2009 was het pensioen van 787 euro afgetopt tot 357. De aftopping werd dus geleidelijk minder (en de pensioenen stegen aanzienlijk), maar hij ontving nog steeds minder dan de helft van het pensioen waarop hij volgens de wettelijke regeling vóór de af-

topping recht zou hebben. Het arrest geeft de betreffende bedragen voor de betrokken appellanten gedetailleerd weer. De vraag was of de aftopping in strijd was met art. 1 van het Eerste Protocol (eigendomsbescherming). Het Hof oordeelde dat er geen schending was van art. 1 van het Eerste Protocol. Het oordeelde dat deze bepaling geen recht op een pensioen van een bepaalde hoogte geeft. Als een lidstaat een pensioenwetgeving heeft, al of niet gebaseerd op voorafgaande betaling van premies, dan kan de vermindering van betaling van een pensioen een inmenging met het genot van eigendom betekenen die moet worden gerechtvaardigd. Het Hof oordeelde dat de aftopping een gerechtvaardigd doel in het algemeen belang diende. De aftopping was een overgangsmaatregel in verband met de overgang van Bulgarije van een centraal geleide naar een markteconomie. Het Hof overwoog, in overeenstemming met eerdere jurisprudentie, dat landen een ruime mate van beoordelingsvrijheid hebben bij wijzigingen van het politieke en sociale stelsel. Verder is van belang dat appellanten een redelijke vermindering kennen van hun pensioen en niet een totaal verlies. Betrokkenen kunnen niet geacht worden een excessieve en disproportionele last te dragen als gevolg van de aftopping.

De aangehaalde uitspraken zijn maar een beperkte selectie van de veelheid uit rechtspraak, maar zijn wel illustratief voor de wijze waarop het EHRM tegen aantasting van de eigendom aankijkt. Illustratief en verhelderend is ook het betoog van annotator Barentsen in EHCR 2014/25:

2. De uitkomst van deze zaak is in lijn met de vaste jurisprudentie van het EHRM. Pensioenaanspraken vallen onder de bescherming van art. 1 EP, maar die bepaling garandeert niet het recht om een

pensioen van een bepaalde hoogte te ontvangen. In verband met de beleidsvrijheid die nationale overheden toekomt bij de verdeling van schaarse publieke middelen komt hun ook een grote vrijheid toe – margin of appreciation – bij de vaststelling van die aanspraken en de wijziging daarvan. Het EHRM sprak dit oordeel onder meer uit in Valkov t. Bulgarije, EHRM 25 oktober 2011, nrs. 2033/04 e.v., «EHRC» 2012/22 m.nt. Pennings. Uit Valkov blijkt ook dat een ingreep in (pensioen)uitkeringen weliswaar moet worden gerechtvaardigd door gewichtige algemene belangen, maar dat de lat voor nationale overheden om die aan te tonen niet enorm hoog ligt.

3. Ook in de onderhavige zaak spitst de toetsing van het EHRM zich toe op de proportionaliteit van de maatregelen: leggen deze een onevenredig zware last op betrokkenen? Mede gelet op Valkov is aannemelijk dat die concentratie op de proportionaliteit zich ook zal voordoen wanneer de pensioeningrepen meer zien op de betaalbaarheid op lange termijn dan op het afwenden van ineenstorting van de overheidsfinanciën. Meer in het algemeen geldt bij ingrepen in uitkeringen dat het de staat is die een grote vrijheid geniet bij het formuleren van sociaaleconomisch beleid en in de keuze van de maatregelen om dat beleid te realiseren. Ook dan komt het aan op antwoord op de vraag of die maatregelen burgers niet onevenredig zwaar treffen; zie bijvoorbeeld de zaak Ásmundsson t. IJsland over aanpassingen in de IJslandse arbeidsongeschiktheidsregeling (EHRM 12 oktober 2004, nr. 60699/00, «EHRC» 2004/107 m.nt. Driessen). In dat geval werden de ingrepen gerechtvaardigd door de wens van de overheid om een specifieke regeling voor vissers gelijk te trekken met de regeling die voor andere werknemers gold en om financiële problemen van het verantwoordelijke fonds op te lossen. Het ontbreken van overgangsrecht (geen stapsgewijze

afbouw) zorgde echter voor onevenredigheid, met als gevolg dat de ingreep toch in strijd was met art. 1 EP. Aan die conclusie droeg ook bij dat betrokkene zijn uitkering volledig verloor, en er geen korting aan de orde was zoals hier.

4. In feite is er dus in deze zaak weinig bijzonders aan de hand. In dat licht is op het eerste gezicht opmerkelijk dat het EHRM zo sterk de nadruk legt op de acute noodtoestand en op het tijdelijke karakter van de korting op de pensioentoeslagen. Kortingen zijn immers ook buiten dergelijke extreme omstandigheden toegestaan. Aan de andere kant benadrukt het EHRM ook dat de vraag of er sprake is van disproportionaliteit aan de hand van de specifieke omstandigheden van het geval moet worden beantwoord. En dan kan het EHRM uiteraard niet heen om het crisiselement en de tijdelijkheid van de ingreep. Deze bijzondere omstandigheden zorgen ervoor dat er in dit specifieke geval geen sprake is van onevenredigheid, maar dat wil dus zeker niet zeggen dat een ingreep in pensioenen alleen onder dergelijke condities mogelijk zou zijn.

5. Interessant is wel dat het EHRM van belang acht dat het in de Portugese zaak om kortingen gaat (en niet om intrekkingen) van aanvullingen op het pensioen. De kern van het eigendomsrecht ('very essence') blijft volgens het Hof onaangetast. Pennings vraagt zich af of de scheiding die het EHRM maakt tussen gevallen van korting op uitkeringen (relatief lichte toets) en die van volledige intrekking (zwaardere toets) wel helemaal zuiver is; zie diens noot onder Lakićević t. Servië en Montenegro, EHRM 13 december 2011, nrs. 27458/06 e.v., «EHRC» 2012/78. Hij acht niet uitgesloten dat de inkomensgevolgen van de gedeeltelijke korting op Bulgaarse pensioenen in Valkov veel groter waren dan de intrekking in dat laatste geval. Dat zou toch meer genuanceerd moeten worden meegewogen in de proportionaliteitstoets. Ook voor deze Portugese

zaak kan dit van belang zijn, zeker nu de korting op de Portugese pensioentoeslagen tot een daling van bijna 11% van het pensioen leidt. Het is in deze zaak niet onderzocht, maar dat zou heel wel tot een daling van het inkomen onder de armoedegrens kunnen leiden. Daar komt bij dat het voor gepensioneerden weinig verschil maakt of ze een hoger basispensioen ontvangen zonder toeslagen (de Nederlandse praktijk), of een lager pensioen met allerlei toeslagen voor vakantie en feestdagen (zoals in Portugal en Griekenland). In dat licht is het voor de beoordeling van de proportionaliteit problematisch dat de inkomensgevolgen onderbelicht zijn gebleven. Het heeft er daarbij alle schijn van dat de hiervoor vermelde zeer bijzondere omstandigheden voor het EHRM van doorslaggevend gewicht zijn geweest, samen met het tijdelijke karakter van de ingreep (nood breekt tijdelijk wet). Het valt wel te hopen dat het EHRM de 'very essence' van het eigendomsrecht op uitkering in de toekomst wat genuanceerder gaat definiëren en zich niet blijft blindstaren op het etiket 'aanvulling.

Opgemerkt zij voorts dat het Protocol niet een aanspraak op een bepaald pensioenbedrag geeft. Mede daarin ligt de verklaring dat aanzienlijke verlagingen van pensioenuitkeringen niet strijdig met het Protocol zijn bevonden. Een beroep op het Protocol heeft geen zin wanneer gesteld wordt dat de omvang van het pensioenbedrag wijzigt. De rechtspraak laat zien dat artikel 1 van het Protocol niet het recht garandeert op een bepaald pensioenbedrag”.

Uit het voorgaande kan worden geconcludeerd dat beperking van pensioenrechten in hun hoedanigheid van eigendomsrechten is toegestaan onder de volgende voorwaarden:

1. de beperking moet bij wet voorzien zijn, dus op de wet zijn gebaseerd,
2. de beperking moet ingegeven zijn door inzichtelijke en onderbouwde sociale, economische en financiële doelstellingen van de overheid, waarbij een ruime beoordelingvrijheid bestaat (“wide margin of appreciation”), en
3. de beperking moet evenwichtig zijn en niet onevenredig benadelend voor een bepaalde groep.

Aan punt 1 zal worden voldaan door middel van het onderhavige ontwerp. Ten aanzien van punt 2 kan worden opgemerkt dat aan het ontwerp een combinatie van doelstellingen ten grondslag ligt, namelijk bezuiniging, beheersing van de betaalbaarheid van de pensioenregeling voor overheidswerknemers, het volgen van hedendaagse sociaal-maatschappelijke inzichten ten aanzien van pensioenen, het realiseren van aansluiting bij de AOV-pensioengerechtigde leeftijd en het waarborgen van een solide pensioenstelsel voor overheidswerknemers. De regering is van oordeel dat deze doelstellingen een nieuwe wettelijke omkadering van de pensioenrechten van overheidswerknemers - met inachtneming van het bovenstaande - rechtvaardigt. In verband hiermee kan ten aanzien van punt 3 nog worden opgemerkt dat de voorgestelde maatregelen vooral betrekking hebben op de toekomstige opbouw. De pensioenleeftijd wordt opgetrokken, maar dat is, mede gezien de wenselijke aansluiting bij AOV-pensioengerechtigde leeftijd (waarmee tevens een gat tussen de twee pensioenvoorzieningen wordt voorkomen) en de vergrijzing, als een redelijke maatregel aan te merken, waarbij niet de “essence” van de pensioenaanspraak wordt aangetast. Hetzelfde kan worden gezegd van de verhoging van de pensioenleeftijd zonder herrekening. Het bedrag aan pensioenuitkering wordt niet ver-

laagd en in zoverre krijgt de rechthebbende derhalve geen lager pensioen. Daarom kan ook hier niet van een buitensporige (“excessive”) last worden gesproken. De ingang van de wijzigingen per 1 januari 2014 heeft een beperkt effect vanwege de omstandigheid dat de verhoging van de pensioenleeftijd eerst per 1 januari 2015 effect heeft en in het Bilateraal akkoord is overeengekomen dat pensioenen die in 2014 ingaan niet worden verlaagd. Ook hier kan derhalve niet van een buitensporige last worden gesproken. Ten aanzien van de duurtetoelagen geldt in feite hetzelfde. Het bedrag aan duurtetoelagen wordt niet verlaagd, slechts de toekomstige indexatie komt te vervallen. De regering is van mening dat het vervallen van de toekomstige indexatie vergelijkbaar is met de beperking van de toekomstige pensioenopbouw van de huidige werknemers en dus gerechtvaardigd is, mede in aanmerking genomen dat de regelgeving omtrent de duurtetoelagen niet het recht op een bepaald bedrag aan uitkering waarborgt. De regering is bovendien van mening dat het onevenwichtig zou zijn om geen aanpassing in toekomstige verhoging van duurtetoelagen te bewerkstelligen en alleen van de werknemers, en niet van gepensioneerden, een bijdrage te vragen om de noodzakelijke doelstellingen te bereiken. De overige voorgestelde wijzigingen hebben namelijk enkel betrekking op degenen van wie het pensioen nog niet is ingegaan. Ook de reeds gepensioneerden dragen door het niet indexeren van duurtetoelagen bij aan de doelstelling van kostenbeheersing. Overigens speelt in deze overwegingen ook mee dat de duurtetoelagen in beginsel als tijdelijk bedoeld zijn en dus een duidelijk voorwaardelijk karakter hebben. Dat impliceert dat zij niet als harde eigendomsrechten zijn te beschouwen.

§.7 Bijzondere storting Land

In het kader van de sanering van het pensioenstelsel voor overheidswerknemers is in Bilateraal akkoord ook overeengekomen dat het Land een éénmalige storting in het door APFA beheerde pensioenfonds zou doen, ten einde de bruto dekkingsgraad ervan op ten minste 100% te brengen. Het bedrag van deze storting wordt geraamd op Afl. 170 miljoen.

Hierin zal worden voorzien van de Landsverordening tot vaststelling van de begroting van het dienstjaar 2014.

Artikelsgewijze toelichting

Ad artikel 1

De Landsverordening privatisering APFA machtigde in de artikelen 2 en 3 de minister, belast met financiën, om met de stichting APFA een overeenkomst naar burgerlijk recht aan te gaan met betrekking tot de pensioenaanspraken jegens APFA van overheidswerknemers en daarmee gelijkgesteld. In beide artikelen werd bepaald dat artikel 22, tweede lid, van de Comptabiliteitsverordening (AB 1989 no. 72), betreffende de maximale lengte van door het Land gesloten privaatrechtelijke overeenkomsten, niet van toepassing was op de overeenkomsten in kwestie met de APFA.

Toepassing van deze artikelen heeft uiteindelijk geleid tot de pensioen- en financieringsovereenkomst van 1 januari 2011 tussen het Land en APFA. De pensioenaanspraken zijn in het bijzonder vastgelegd in het op die overeenkomst gebaseerde NPR 2011. Nu in het Bilateraal akkoord nieuwe aanpassingen van ingrijpende aard wor-

den vastgesteld van het pensioenstelsel voor overheidswerknemers, waarvan de gevolgen zich over een langere periode dan vijf jaar zullen uitstrekken, dient de betrokken minister opnieuw te worden gemachtigd om de desbetreffende overeenkomst namens het Land met APFA aan te gaan. Daartoe strekt het voorgestelde artikel 1. Ten opzichte van de oorspronkelijke machtigingen zoals opgenomen in de artikelen 2 en 3 van de Landsverordening oprichting APFA is er een aantal belangrijke verschillen.

Ten eerste wordt met het eerste lid beoogd om aan de Minister een machtiging te geven die niet alleen toeziet op de het aangaan van de nieuwe overeenkomst zelf, maar ook op alle nadien te plegen wijzigingen die door het Land en APFA wenselijk worden geacht. Om deze reden stelt het eerste lid dat de Minister gemachtigd is (in plaats van “wordt”) om overeenkomsten naar burgerlijk recht aan te gaan, waarin de vorige, op grond van de artikelen 2, eerste lid, en 3, eerste lid, van de Landsverordening privatisering APFA (AB 2005 no. 30) tot stand gekomen overeenkomsten inzake de pensioenaanspraken van ambtenaren, gewezen ambtenaren en daarmee gelijkgestelden, die bij de stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba zijn ondergebracht, worden vervangen en daarna desgewenst gewijzigd.

Voorts bepaalt het tweede lid dat een overeenkomst als bedoeld in het eerste lid, en een wijziging nadien van die overeenkomst ook de werkgevers van de gelijkgestelden, bedoeld in het eerste lid, alsmede de gelijkgestelden zelf bindt. Deze bepaling hangt samen met de noodzaak om (zoveel mogelijk) één pensioenregeling te hebben voor de overheidswerknemers, ongeacht of zij in dienst van het Land zelf zijn of van een, op de een of andere wijze, aan de overheid gelieerde particuliere werkgever. Voor zowel APFA als het

Land als verreweg de grootste premieverschaffer (als werkgever of als subsidieverstrekker) levert dit het voordeel van administratieve eenvoud op, terwijl onnodige discrepanties in de pensioenvoorzieningen van de verschillende categorieën overheidswerknemers worden voorkomen.

Het bovenstaande betekent dat langs contractuele weg aan derden verplichtingen zullen worden opgelegd door het Land en de stichting APFA, terwijl deze derden geen partij zullen zijn bij de overeenkomsten in kwestie. Uit oogpunt van behoorlijk bestuur acht de regering het wenselijk dat deze derden inspraak hebben in de totstandkoming van de overeenkomst en van de nadien aan te brengen wijzigingen. Daarom bepaalt het tweede lid ook dat de Minister overleg pleegt met de betrokken werkgevers of hun vertegenwoordigende organisatie, alsmede met de vertegenwoordigende organisaties van de gelijkgestelden, voordat hij een overeenkomst of een wijziging van een overeenkomst aangaat. Een dergelijke overeenkomst of een wijziging van een overeenkomst wordt pas aangegaan, nadat de Minister heeft vastgesteld dat een meerderheid van de betrokken organisaties heeft ingestemd met de inhoud van de overeenkomst dan wel met de wijziging van de overeenkomst.

Om redenen die hierboven reeds zijn aangegeven, wordt door middel van het voorgestelde derde lid de in artikel 22, tweede lid, van de Comptabiliteitsverordening 1989 neergelegde maximumduur voor door het Land gesloten contracten buiten toepassing gelaten ten aanzien de overeenkomst, bedoeld in het voorgestelde eerste lid.

Het vierde lid geeft een aantal essentiële punten ten aanzien van de inhoud van de meerbedoelde overeenkomst, dat in ieder geval daarin moeten zijn opgenomen. Deze punten vloeien voort uit het Bilateraal akkoord. De vermelding ervan in de wet houdt verband met hun buitencontractuele werking zoals ook beoogd is in het Bilateraal akkoord.

Onderdeel a bepaalt dat de pensioenleeftijd gelijk is aan de AOV-pensioengerechtigde leeftijd. De overeenkomst kan echter binnen de leeftijdsgrenzen van 60 en 70 jaar voorzien in vervroegde of uitgestelde ingang van die leeftijd.

Onderdeel b maakt duidelijk dat een latere ingang van het ouderdomspensioen dan op basis van de tot 1 januari 2014 geldende overeenkomst het geval zou zijn geweest, niet leidt tot herrekening (met andere verhoging een actuariële verhoging) van het pensioenbedrag. Deze hoofdregel wordt aldus wettelijk vastgelegd. De reden hiervoor is in het algemeen deel van deze toelichting reeds ter sprake gekomen.

Conform de gebruikelijke pensioennormen legt *onderdeel c* het jaarlijkse opbouwpercentage vast op 1,75%.

Onderdeel d legt het franchisebedrag vast op het franchisebelang dat reeds volgens artikel 9, zesde lid, onderdeel b, de Landverordening inkomstenbelasting geldt voor particuliere pensioenregelingen, namelijk Afl 17.616,-.

Onderdeel e maximeert het aantal opbouwjaren voor pensioen op 40, met dien verstande dat een deelnemer kan kiezen voor verdere opbouw zolang het fiscaal maximum nog niet is bereikt.

Onderdeel f regelt dat de overeenkomst naast (want onverminderd) het in de onderdelen a tot en met e bepaalde tevens moet voldoen aan de voorschriften van de Landsverordening inkomstenbelasting en de Landsverordening algemeen pensioen. Aldus wordt verzekerd dat er in dit opzicht gelijkheid bestaat tussen overheidswerknemers en werknemers in private dienstbetrekking. De fiscale pensioennormen zoals die in de Landsverordening inkomstenbelasting zijn opgenomen, worden van toepassing verklaard voor zover de pensioenopbouw plaatsvindt na de intrekking van de Pvl per 1 januari 2011. Dit betekent dat de voor die datum onder vigeur van de PVL opgebouwde pensioenaanspraken niet hoeven te worden getoetst aan de normen van de Landsverordening inkomstenbelasting. Dit sluit aan bij hetgeen reeds in artikel 2 van Landsverordening privatisering APFA in combinatie met het NPR 2011 was geregeld omtrent het verkrijgen van gelijkwaardige aanspraken jegens APFA.

Onderdeel g regelt in overeenstemming met het Bilateraal akkoord dat het in de voorgaande onderdelen bepaalde betreffende de inhoud van de overeenkomst geldt met ingang van 1 januari 2014. Vanaf die datum dient de overeenkomst de aldus bepaalde inhoud te hebben, waarbij zij opgemerkt dat de aansluiting bij de pensioenleeftijd ingevolge de Landsverordening AOV – vide onderdeel a – pas vanaf 1 januari 2015 materieel effect heeft. De geleidelijke verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd in de zin van de Landsverordening AOV gaat immers vanaf 1 januari 2015 omhoog. Dit

onderdeel geeft tevens als overgangsrechtelijke bepaling de regel dat de gelding vanaf 1 januari 2014 niet tot een vermindering van pensioenen (waaronder verstaan moet worden: ingegane pensioenen) zal leiden. Dit kan met name van belang zijn voor pensioenen die zijn ingegaan voor de dag dat het onderhavige ontwerp in werking zal treden. Wellicht ten overvloede wordt opgemerkt dat het niet herrekenen van het pensioen als bedoeld in onderdeel b niet is aan te merken als een vermindering als in dit onderdeel g bedoeld.

Ad artikel 2

Artikel 7, tweede lid, van de Landsverordening algemeen pensioen bepaalt dat een werknemer die korter dan tien jaar deelnemer is geweest in een ondernemingspensioenfonds een recht op waardeoverdracht heeft, waarbij de reservewaarde ten minste gelijk is aan het totaal van de premies met de daarop verkregen rente, met uitzondering van de risicopremies. Deze bepaling leidt tot ongewenste effecten als aan het ondernemingspensioenfonds een doorsneepremie betaald is. In geval van een doorsneepremie wordt de voor het gehele werknemersbestand benodigde actuariële pensioenpremie immers gemiddeld over alle deelnemers. Het gevolg is dat de voor een jongere deelnemer betaalde doorsneepremie hoger is dan de voor hem benodigde actuariële premie. De voor een oudere deelnemer betaalde doorsneepremie is juist lager dan de voor hem benodigde actuariële premie.

Derhalve wordt voorgesteld om in de onderhavige bepaling een uitzondering op te nemen voor het geval een doorsneepremie in rekening is gebracht. In dat geval moet de reservewaarde, overeenkom-

stig het eerste lid, bepaald worden op de (actuariële) reservewaarde van de over te dragen aanspraak.

De met onderdeel B voorgestelde wijziging hangt samen met het te verwijderen beletsel om voor verschillende (groepen van) werknemers verschillende pensioenregelingen te hebben. Daarom wordt voorgesteld de bepaling dat de verdeling van de premie voor alle werknemers gelijk moet zijn, te schrappen.

Artikel 11, zesde lid, van de Landsverordening algemeen pensioen geeft een recht op uitstel van het pensioen tot ten hoogste tien jaar na het bereiken van de pensioenleeftijd. Bij een pensioenleeftijd van 60 jaar kon het pensioen worden uitgesteld tot maximaal 70 jaar. Bij de nieuwe geleidelijk stijgende pensioenleeftijd (die immers gelijk is aan de AOV-leeftijd) zou dit betekenen dat uiteindelijk bij een pensioenleeftijd van 65 uitstel mogelijk zou worden tot maximaal 75. Door middel van onderdeel C wordt nu voorgesteld om dit uitstel in alle gevallen te beperken tot maximaal 70 jaar. Overigens geldt het recht om het pensioen uit te stellen voor alle deelgenoten, ook als zij geen werknemer meer zijn.

Artikel 12, eerste lid, bepaalt dat het pensioenreglement van een ondernemingspensioenfonds moet bepalen dat het recht op een pensioenuitkering ontstaat bij het bereiken van de pensioenleeftijd. Blijkens de toelichting op deze bepaling is hiermee bedoeld dat het pensioen niet eerder in mag gaan dan op de pensioenleeftijd. Veel pensioenreglementen op Aruba kennen echter een mogelijkheid om het pensioen eerder in te laten gaan, met actuariële verlaging in verband met de eerdere ingang. Het Bilateraal akkoord kent ook een dergelijke mogelijkheid. Naar aanleiding van de gestegen pen-

sioenleeftijd maakt de in onderdeel D voorgestelde wijziging het mogelijk om het pensioen eerder in te laten gaan dan de pensioenleeftijd, maar niet eerder dan bij het bereiken van de leeftijd van 60 jaar.

De in onderdeel F voorgestelde wijziging hangt samen met die van onderdeel D. Hetzelfde geldt ten aanzien van onderdeel G. Het recht om het pensioen met tien jaar uit stellen, is in onderdeel D gewijzigd in een recht om het pensioen uiterlijk tot 70 jaar uit te stellen. In artikel 17 van de Landsverordening algemeen pensioen was geregeld dat de deelgenoot zijn pensioenkapitaal tien jaar na het bereiken van zijn pensioenleeftijd (van 60 jaar) verplicht moest omzetten in een lijfrente. De voorgestelde wijziging houdt in dat de verplichte omzetting van het pensioenkapitaal in een lijfrente bij het bereiken van de 70-jarige leeftijd moet plaatsvinden.

De huidige tekst van artikel 22 van de Landsverordening algemeen pensioen maakt onvoldoende duidelijk hoe gehandeld moet worden bij scheiding indien sprake is van een toegezegde pensioenaanspraak. Een verduidelijking is daarom noodzakelijk en om die reden is artikel 22 uitgebreid. De gewijzigde tekst beoogt niet om de strekking van artikel 22 te wijzigen, maar bedoelt slechts een verduidelijking te geven. Het onderhavige ontwerp is immers niet de juiste plaats voor bredere bezinning over de vraag of een meer fundamentele heroverweging van artikel 22 gewenst is.

Bij scheiding voordat het ouderdomspensioen is ingegaan, moet de helft van de tijdens de huwelijkse of samenlevingsperiode opgebouwde aanspraak op ouderdomspensioen van de deelnemer na pensioeningang van de deelnemer aan zijn gewezen partner worden

uitgekeerd. Het gaat hier in feite om een recht op uitkering van de gewezen partner op een deel van het ouderdomspensioen van de deelnemer. Het blijft echter ouderdomspensioen van de deelnemer en gaat dus in op de pensioendatum van de deelnemer (en niet op de pensioendatum van de gewezen partner). Indien het ouderdomspensioen in zou moeten gaan op de pensioendatum van de ex-partner, zou dat voor het pensioenfonds ongewenste effecten geven, omdat de door het pensioenfonds aangehouden voorziening berekend is op de leeftijd en het geslacht van de deelnemer en niet op de leeftijd en het geslacht van de gewezen partner. Het ouderdomspensioen van de deelnemer dat aan zijn gewezen partner moet worden uitgekeerd, vloeit terug naar de deelnemer als zijn gewezen partner vóór de deelnemer overlijdt.

Bij scheiding voordat het ouderdomspensioen is ingegaan, wordt voorts de aanspraak op het partnerpensioen verdeeld indien en voor zover dat partnerpensioen een opbouwwaarde heeft (het geldt daarmee dus niet voor partnerpensioen op risicobasis). De gewezen partner behoudt aanspraak op de helft van het partnerpensioen dat gedurende de huwelijkse/samenlevingsperiode is opgebouwd. Dit (bijzondere) partnerpensioen gaat in bij het overlijden van de (gepensioneerde) deelnemer.

Voorwaarde voor het verkrijgen van het uitkeringsrecht van de gewezen partner is dat de scheiding onder overlegging van schriftelijke bewijsstukken aan het ondernemingspensioenfonds gemeld is voordat het ouderdomspensioen, respectievelijk het partnerpensioen, is ingegaan.

De met onderdeel G voorgestelde wijziging heeft dezelfde achtergrond en strekking als die van onderdeel B.

Ad artikel 3

De fiscale pensioennormen zijn sinds 1 januari 2012 vastgelegd in artikel 9, zesde lid, van de Landsverordening inkomstenbelasting. Deze bepaling is nog niet aangepast aan de wijziging van de pensioengerechtigde leeftijd ingevolge de Landsverordening hervormingen ter waarborging van het algemeen ouderdomsverzekeringstelsel van 20 december 2013 (AB 2013 no. 96). De nu voorgestelde wijzigingen strekken er mede toe om de fiscale pensioennormen aan te passen aan de verhoogde pensioenleeftijd. Daartoe wordt in onderdeel a van artikel 9, zesde lid, een aantal wijzigingen aangebracht. Allereerst wordt de pensioenrichtleeftijd gewijzigd van 60 jaar naar de AOV-leeftijd. Dat is ook de pensioenleeftijd in de zin van de Landsverordening algemeen pensioen. Omdat de AOV-leeftijd geleidelijk gaat stijgen, is het maximale pensioenresultaat hierop als volgt aangepast. Het huidige maximale pensioenresultaat van 70% op leeftijd 60 mag, ingevolge het huidige onderdeel i, elk jaar van uitstel stijgen met 7%-punten per jaar tot een maximum van 100% op leeftijd 65. Volgens deze bepaling bedraagt het fiscale maximum pensioenresultaat derhalve op leeftijd 61: 77%, op leeftijd 62: 84%, op leeftijd 63: 91%, op leeftijd 64: 98% en op leeftijd 65: 100%. Het nieuwe maximale pensioenresultaat sluit aan bij de huidige uitstelbepaling. Dit wordt bereikt door te bepalen dat het pensioenresultaat op leeftijd 65 ten hoogste 100% en op leeftijd 64 ten hoogste 98% mag bedragen. Voor elk jaar dat de pensioenrichtleeftijd lager is dan 64, wordt het maximum pensioenresultaat vervolgens verlaagd met 7%-punten. Een verhoging van het maxi-

male pensioenresultaat op de hogere pensioenleeftijd is volgens de regering noodzakelijk om te voorkomen dat in de jaren dat als gevolg van de verhoging van de pensioenleeftijd moet worden door- gewerkt geen pensioenopbouw meer zou kunnen plaatsvinden als gevolg van een (te) lage fiscale grens.

Voorts is in onderdeel a ter verduidelijking het in te bouwen AOV- bedrag van Afl. 12.336,- genoemd. Volgens de memorie van toe- lichte bij de Aanpassingsverordening Landsverordening alge- meen pensioen zou dit bedrag nu al in onderdeel a zijn genoemd, maar dat blijkt feitelijk niet het geval te zijn. Wel is dit bedrag op- genomen in het huidige onderdeel i, maar onderdeel a is een logi- scher plek. Het bedrag van Afl. 12.336,- is als volgt tot stand ge- komen. De helft van het bedrag, vermeld in artikel 7, tweede lid, van de Landsverordening algemene ouderdomsverzekering (het maximale maandelijkse bedrag van het zgn. gehuwdenpensioen), wordt vermenigvuldigd met 12 (om tot een jaarbedrag te geraken), welk bedrag vervolgens vermeerderd wordt met het bedrag van de kerstuitkering waarop de betrokken werknemer ingevolge § 6 van de Landsverordening algemene ouderdomsverzekering recht heeft, en vervolgens gedeeld wordt door 0,919. Dit bedrag vertegenwoor- digt 70% van de op dit moment maandelijks verschuldigde premie voor de algemene ziektekostenverzekering. De uitkomst van deze berekening levert op dit moment het in onderdeel a opgenomen be- drag op. Dit vermelde bedrag dient in geval van een eindloon- of middelloonregeling vermenigvuldigd te worden met 10/7 en resul- teert alsdan in de franchise van Afl. 17.616,- die is genoemd in de onderdelen b en c.

In onderdeel c wordt verduidelijkt dat de indexering in een middel-loonregeling gebaseerd kan zijn op de algemene loonontwikkeling van het pensioengevend loon bij de betreffende werkgever. Be-doeld is de collectieve loonsverhoging op basis van de bij de werk-gever geldende (collectieve) salarisschalen. De indexering in een middelloonregeling mag derhalve niet gebaseerd worden op de in-dividueel onderhandelde salarisverhoging van een individuele werknemer.

In onderdeel d is, ter verduidelijking, toegevoegd dat het maximale premiepercentage geldt voor beschikbare premieregelingen.

Het huidige onderdeel i bevat een regeling voor pensioenuitstel na de pensioenrichtleeftijd van 60 jaar. Hieraan is bij de toelichting op onderdeel a aandacht besteed. Aangezien het nieuwe fiscale maxi-mum in onderdeel a gebaseerd is op het huidige onderdeel i, dient onderdeel i te worden gewijzigd. Het nieuwe onderdeel i bepaalt dat het pensioen kan worden uitgesteld tot maximaal 70 jaar en sluit daarmee aan bij de Landsverordening algemeen pensioen die een recht op uitstel tot uiterlijk 70 jaar toekent. Zolang het maxi-mum pensioenresultaat nog niet bereikt is, kan verdere pensioenop-bouw volgens de geldende pensioenregeling plaatsvinden en kan het pensioen actuariael worden verhoogd in verband met de latere ingang. Bij het bereiken van dit maximum kan bij verder uitstel geen pensioenopbouw of actuariële verhoging meer plaatsvinden.

Het huidige artikel 9, zesde lid, onderdeel j, houdt verband met de uitstelbepaling uit onderdeel i en kan dan ook vervallen. Het nieu-we onderdeel j maakt het, in navolging van het gewijzigde artikel 12 van de Landsverordening algemeen pensioen, mogelijk om het

pensioen eerder dan de pensioenrichtleeftijd te laten ingaan, maar niet eerder dan 60 jaar. Daarbij is wel vereist dat het pensioen actuariel wordt verlaagd in verband met de eerdere pensioeningang. Deze actuariële verlaging kan overigens achterwege blijven in geval van bestaande pensioenaanspraken die nog met pensioenrichtleeftijd 60 jaar zijn opgebouwd en die bij de aanpassing naar de verhoogde AOV-leeftijd niet actuariel zijn verhoogd.

Het nieuwe onderdeel k maakt het mogelijk om pensioen, na ingang, variabel te laten zijn, in die zin dat gedurende de eerste jaren na pensionering een hogere uitkering wordt genoten dan in de latere jaren na pensionering, of juist andersom. Voorwaarde is dat de laagste uitkering niet minder bedraagt dan 75% van de hoogste uitkering. Hierdoor wordt gewaarborgd dat het pensioen een (levenslange) periodieke uitkering blijft. Deze vorm van variabilisering komt bij Arubaanse pensioenfondsen voor (o.a. ook bij APFA) en is een mogelijkheid die ook in de Nederlandse fiscale en pensioenwetgeving bestaat. De achterliggende gedachte is dat de bestedingsbehoefte in de eerste jaren na pensionering groter kan zijn dan in latere jaren, bijvoorbeeld omdat in de eerste jaren een eigen huis nog niet volledig is afbetaald of er nog studerende kinderen zijn. Door deze variabilisering kan de hoogste uitkering eventueel meer komen te bedragen dan het maximum pensioenresultaat.

Ook maakt onderdeel k het mogelijk om partnerpensioen uit te ruilen voor een hoger ouderdomspensioen. Ook dit komt in Arubaanse pensioenregelingen (o.a. bij APFA) voor en ook dit is een mogelijkheid die in de Nederlandse fiscale en pensioenwetgeving bestaat. De achterliggende gedachte hier is dat een alleenstaande werknemer die mogelijk zijn hele loopbaan betaald heeft voor part-

nerpensioen, hierdoor dit partnerpensioen toch nog ‘te gelde’ kan maken. De omzetting moet bij de ingang van het ouderdomspensioen plaatsvinden en is eenmalig en onherroepelijk. Omzetting kan ook gebeuren door een werknemer met een partner. In dat geval zal de partner moeten instemmen met de uitruil. De uitruil kan tot gevolg hebben dat het ouderdomspensioen meer komt te bedragen dan het maximum pensioenresultaat.

De regering acht het niet wenselijk dat de totale pensioenaanspraak (nl. de PVL-aanspraak en de aanspraak opgebouwd na 1 januari 2011) de fiscale grens van 100% te zeer wordt overschreden. Daarom wordt bepaald dat de PVL-aanspraken alleen in de fiscale toets betrokken worden, voor zover deze rechten passen binnen het fiscale kader. De tot 1 januari 2011 opgebouwde PVL-aanspraken zouden op basis van de diensttijd vóór 1 januari 2011 fictief herrekend moeten worden op basis van het maximale opbouwpercentage en de minimale franchise zoals deze thans gelden. Alleen dát gedeelte van de PVL-aanspraken dat hoger is dan deze fictief herrekende aanspraak blijft dan buiten de fiscale toets. Een en ander wordt geregeld in punt 3.

Ad artikel 4

Artikel 1, derde lid, van de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen (AB 1998 no. GT 17) bepaalt dat een ondernemingspensioenfonds alleen aan meerdere ondernemingen verbonden kan zijn als deze ondernemingen een economische eenheid vormen of in dezelfde bedrijfssector werkzaam zijn. Deze bepaling is met ingang van 1 januari 2012 in de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen opgenomen. De wijziging regelt dat ondernemingspensioenfondsen die op die datum al aan meerdere ondernemingen

verbonden waren, aan deze ondernemingen verbonden kunnen blijven. Zonder deze overgangsbepaling zou het bestaansrecht van een aantal ondernemingspensioenfondsen in het geding kunnen komen, aangezien deze pensioenfondsen zichzelf dan zouden moeten splitsen. De regering is van mening dat dit voorkomen moet worden door een overgangsregeling in het leven te roepen.

Ad artikel 5

In artikel 9, derde lid, van de Landsverordening privatisering APFA wordt toegevoegd dat de sectorbepaling uit de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen niet van toepassing is op APFA. Het betreft hier artikel 1, derde lid, van de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen dat bepaalt dat een ondernemingspensioenfonds alleen aan meerdere ondernemingen verbonden kan zijn als deze ondernemingen een economische eenheid vormen of in dezelfde bedrijfssector werkzaam zijn. Deze bepaling is met ingang van 1 januari 2012 in de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen opgenomen.

Deze bepaling wordt ten aanzien van APFA buiten toepassing gelaten omdat de Landsverordening privatisering APFA nu juist beoogde het voor het geprivatiseerde APFA mogelijk te maken voor meerdere ondernemingen te werken. Dat blijkt uit de volgende passage uit de memorie van toelichting bij de Landsverordening privatisering APFA: *“Dit hangt voornamelijk samen met het voorgenomen ruime werkgebied van deze stichting. Daarin wordt rekening gehouden met een toekomstige uitbreiding van de pensioenactiviteiten van de stichting naar de particuliere sector. In concreto betekent dit dat de stichting ook pensioenreglementen ten behoeve van werknemers van ondernemingen uit de particuliere sector zal kun-*

nen gaan uitvoeren. Een dergelijke uitbreiding is zowel in het voordeel van de desbetreffende ondernemingen en hun werknemers als de Stichting. Naast een kostenbesparend effect als gevolg van schaalvergroting, zal het tot een versterking van de vermogenspositie van de Stichting kunnen leiden. De Stichting zal de naam “Stichting Algemeen Pensioenfonds Aruba” dragen.”

Dit beoogde doel van de Landsverordening privatisering APFA wordt vanaf 2012 belemmerd door de sectorbepaling in de Landsverordening ondernemingspensioenfonds. Dit wordt met deze voorgestelde wijziging hersteld.

Overigens zij ten aanzien van een eventuele soortgelijke bepaling ten aanzien van de reguliere ondernemingspensioenfonds opgemerkt, dat de regering hierover eerst overleg wenst te voeren met de Centrale Bank van Aruba, bijvoorbeeld bij een eventuele algemene herziening van de Landsverordening ondernemingspensioenfonds. Die instelling is immers belast met het toezicht op de ondernemingspensioenfonds.

Ad artikel 6

Artikel 10 van de Landsverordening tegemoetkoming ziektekosten overheidsgepensioneerden (AB 1991 no. GT 48) verklaart die landsverordening van overeenkomstige toepassing op de werknemer die de dienst verlaat met uitzicht op uitgesteld pensioen. Een gewezen deelnemer die ten minste 15 jaren diensttijd heeft en een premievrije aanspraak heeft op uitgesteld pensioen, kan verzoeken om onder de Landsverordening tegemoetkoming ziektekosten overheidsgepensioneerden te blijven vallen. Hij moet daartoe zelf premie betalen. Vanaf het moment dat zijn pensioen ingaat, moet

APFA premie op zijn pensioen inhouden en afdragen aan het Uitvoeringsorgaan AZV.

Artikel 10, tweede lid, van de Landsverordening tegemoetkoming ziektekosten overheidsgepensioneerden bepaalt dat de weduwe/wezen van zo'n gewezen deelnemer alleen onder die Landsverordening tegemoetkoming ziektekosten overheidsgepensioneerden kunnen vallen als de gewezen deelnemer verzocht heeft om "vrijwillig deelgenoot" te zijn voor de pensioenregeling (overeenkomstig artikel 28 van de PVL). Aangezien de NPR 2011 geen mogelijkheid heeft tot aansluiting als vrijwillig deelgenoot, is de feitelijke situatie dat de wet een voorwaarde voor dekking stelt waaraan in de praktijk nooit voldaan kan worden. Om die reden wordt voorgesteld artikel 10, tweede lid, te laten vervallen. Gevolg hiervan is dat weduwen/wezen van gewezen deelnemers die gekozen hebben om vrijwillig onder de Landsverordening tegemoetkoming ziektekosten overheidsgepensioneerden te blijven vallen, onder die landsverordening kunnen blijven vallen. Op hun pensioeninkomen zullen dan de in artikel 6 van de Landsverordening tegemoetkoming ziektekosten overheidsgepensioneerden genoemde bedragen worden ingehouden.

Ad artikelen 7 tot en met 11

Deze artikelen bewerkstelligen de aanpassing van de daarin genoemde landsverordeningen aan de nieuwe (geleidelijk verhoogde) pensioenleeftijd. Dientengevolge dient ook de pensioengerechtigde leeftijd zoals vermeld in deze landsverordeningen verhoogd te worden.

Ad artikel 12

Op grond van artikel V, vijfde lid, van de Aanpassingsverordening Landsverordening algemeen pensioen hoeven bestaande pensioenregelingen nog niet te voldoen aan de normen van de Landsverordening algemeen pensioen (en de fiscale normen van de Landsverordening inkomstenbelasting), totdat de geldigheidsduur van de betreffende overeenkomst is verstreken of de eerstvolgende wijziging in de overeenkomst ten aanzien van pensioenen wordt doorgevoerd. In de praktijk komt het voor dat pensioen- en financieringsovereenkomsten voor onbepaalde tijd gesloten zijn, waardoor de toepasselijkheid van de nieuwe pensioennormen ook voor onbepaalde tijd zou kunnen worden uitgesteld. Dat acht de regering onwenselijk. De voorgestelde bepaling maakt het dan ook mogelijk het overgangsrecht op een bij landsbesluit te bepalen tijdstip in te trekken.

Ad artikel 13

In het Bilateraal akkoord is op verzoek van de regering afgesproken dat de duurtetoeslagen die reeds uitbetaald worden, niet verder verhoogd worden en dat er geen nieuwe gerechtigden bij zullen komen. Dit wordt in eerste instantie bewerkstelligd door het Landsbesluit duurtetoeslag gepensioneerden (AB 1996 no. GT 55) in te trekken, evenals het Duurtetoeslagbesluit overheidsgepensioneerden (AB 1992 no. 17) dat overigens bedoeld was als vervanging van de eerstgenoemde, maar nooit in werking is getreden. Van het Landsbesluit duurtetoeslag gepensioneerden geldt dat het bij de ingang van de status aparte als een zelfstandig landsbesluit, houdende algemene maatregelen, is overgenomen van de (toenmalige) Nederlandse Antillen, terwijl het Duurtetoeslagbesluit overheidsgepensi-

oneerden een landsbesluit, houdende algemene maatregelen, is, gebaseerd op de Landsverordening materieel ambtenarenrecht. De regering wenst van deze gelegenheid gebruik te maken om door middel van de onderhavige ontwerp-landsverordening beide landsbesluiten in trekken, dit onder verwijzing naar de stelling “wie het meerdere mag, mag ook het mindere”. In dit geval gaat het dus om het intrekken bij een hogere regeling van een tweetal lagere regelingen.

Ten aanzien van onderdeel b, dat de intrekking van het Landsbesluit duurtetoeslag gepensioneerden regelt, zij nog opgemerkt dat daarin door de verwijzing naar artikel 8, eerste lid, onderdeel a van de PVL duidelijk wordt dat ook de duurtetoeslagen op de nog niet ingegane pensioenaanspraken van gewezen deelnemers in de Pvl, die als gevolg van het onderhavige ontwerp zullen ingaan op hun individuele AOV-pensioengerechtigde leeftijd, in stand blijven, maar uiteraard niet verder zullen worden verhoogd.

Ad artikel 14

Ingevolge dit artikel zal het vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van het onderhavige ontwerp ten eerste niet toegestaan zijn om ten laste van de Landskas de pensioenen van gepensioneerde ambtenaren en daarmee gelijkgestelden op gelijke wijze te verhogen, indien de bezoldigingen, uitkeringen, toelagen of toeslagen van ambtenaren en daarmee gelijkgestelden worden verhoogd. Op dezelfde wijze zal het niet toegestaan zijn om ten laste van de Landskas aan gepensioneerde ambtenaren en daarmee gelijkgestelden uitkeringen, toelagen of toeslagen te doen, die verband houden met uitkeringen,

toelagen of toeslagen die aan ambtenaren of daarmee gelijkgestellten worden uitgekeerd.

De reden voor beide voorgestelde impedimenten is dat zowel voormalige overheidswerknemers die thans pensioen ontvangen op basis van hun deelname aan de PVL, alsook de overheidswerknemers die thans pensioen opbouwen onder de hen vigerende pensioenregeling, over een pensioen beschikken c.q. zullen beschikken, die naar alle maatstaven gemeten als ruim kan worden beschouwd. Hier komt bij dat pensionering leidt tot beëindiging van het (ambtelijke) dienstverband. Daarmee komen ook de bezoldigingsverplichting en andere daarmee gerelateerde verplichtingen van het Land en de andere betrokken werkgevers jegens deze personen te vervallen. Ook dient niet uit het oog verloren te worden dat de huidige actieve deelgenoten onder een pensioenregeling vallen die op een aantal belangrijk aantal punten minder royaal is dan de PVL. Onder deze omstandigheden geeft het naar het oordeel van de regering geen pas om gepensioneerden na hun pensionering te laten delen in verhogingen van welke aard dan ook van de bezoldigingen van overheidswerknemers of om aan hen additionele uitkeringen, toelagen en toeslagen ten laste van de Landsmiddelen toe te kennen. Het bovenstaande betekent ook dat de uitbetaling van de huidige toelagen, toeslagen en premies - uitgezonderd dus de duurtetoeslag - aan overheidsgepensioneerden zal worden stopgezet. Dit zal een besparing opleveren van circa Afl. 1 miljoen.

Voor de goede orde zij nog opgemerkt dat deze maatregel niet getoetst hoeft te worden aan het hierboven besproken artikel 1 van het Protocol. Het ziet immers toe op uitkeringen, toelagen of toeslagen die zowel onder de sinds 2011 niet meer geldige Pensioenverorde-

ning landsdienaren, als onder het huidige NPR 2011 geen deel uitmaken van het pensioengevende loon. Het is overigens een algemeen bekend gegeven dat het stelsel van uitkeringen, toelagen of toeslagen (thans neergelegd in het Landsbesluit compensatietoelagen overheidspersoneel; zie AB 2014 no. 48) geen onderdeel vormt van het pensioenstelsel voor overheidswerknemers. Hierdoor is onderscheidenlijk wordt over deze uitkeringen, toelagen of toeslagen dan ook geen pensioen opgebouwd. Er kan ter zake dan ook niet gesproken worden van pensioenrechten waarop artikel 1 van het Protocol van toepassing is. Overigens geldt voor de huidige actieve deelgenoten dat ook zij na hun pensionering geen recht meer zullen hebben op de uitkeringen, toelagen en toeslagen.

Ad artikel 15

Het onderhavige artikel regelt de kwijtschelding van twee aan de SVb gerelateerde schulden, namelijk:

- a. een schuld van het Land aan de SVb ter waarde van Afl. 57.658.820,- uit hoofde van een vordering van het Schommelfonds Ouderdoms- en Weduwen- en wezenverzekering, bedoeld in artikel 14, vierde lid, van de Landsverordening Sociale verzekeringsbank (AB 1995 no. GT 1), op het Land vanwege door het Land ontvangen maar niet afgedragen gelden uit de toescheiding van verzekerden bij en de uitkeringsgerechtigden van de SVb krachtens de onderlinge regeling, bedoeld in artikel 38, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, tot splitsing van het vermogen van de Sociale Verzekeringsbank, tot toescheiding van de verzekerden bij en de uitkeringsgerechtigden van de SVb, en ter bepaling van de overgang van het personeel van de SVb;

- b. de schulden van het Ziektefonds, bedoeld in artikel 3 van de Landsverordening Sociale verzekeringsbank, aan het Schommelfonds Ouderdoms- en Weduwen- en wezenverzekering uit hoofde van de in het verleden uit het laatstbedoelde fonds verstrekte bedragen ter dekking van de tekorten van het Ziektefonds.

Het is de bedoeling dat er een sanering plaats vindt van de schulden van het Land aan de SVb en de onderlinge schulden van de fondsen onder het beheer van de SVb onderling.

In de bijlage A-3 (Overige leningen) die hoort bij de jaarrekening van Land voor het jaar 2013 wordt onder de noemer “SVb boedelscheiding” een vordering van de SVb op het Land van Afl. 57.658.820,- vermeld naar de stand van 31 december 2013. Dit bedrag komt overeen met het bedrag dat is opgenomen in de concept-jaarrekening van het Schommelfonds AOV/AWW voor het jaar 2013. Deze vordering van het AOV-fonds op Land betreft gelden bestemd voor dit fonds die het Land heeft ontvangen ten tijde van de splitsing van het vermogen van de SVb Nederlandse Antillen en de door hem beheerde fondsen als gevolg van de Status aparte van Aruba, dewelke echter nooit zijn afgedragen aan het Schommelfonds AOV/AWW. Een deel van deze vordering van dit fonds bestaat uit rente. Immers, elk jaar neemt de vordering toe met 5%. Sanering van deze schuld kan slechts geschieden door kwijtschelding.

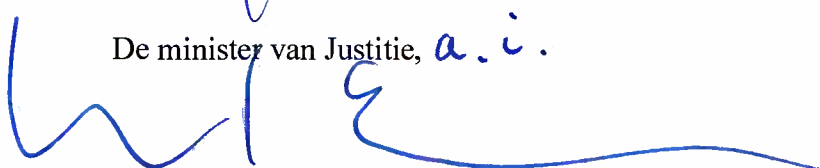
Voorts is in de jaarrekening 2013 van het Land een voorziening getroffen voor het vermogenstekort van het Ziektefonds, waarvoor het Land ingevolge artikel 21, eerste lid, van de Landsverordening Sociale Verzekeringsbank garant staat voor een bedrag van Afl.

96.550.816,-. Het vermogenstekort is volgens de conceptjaarrekening Schommelfonds ZV/OV 2013 Afl. 100.024.469,00. Als gevolg van de exploitatietekorten van het Ziektefonds gedurende de jaren heeft het Ziektefonds van de andere fondsen (Schommelfonds AOV/AWW en Cessantiafonds) onder het beheer van de SVb gelden moeten lenen om aan haar betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. Dit had het voormelde vermogenstekort van het Ziektefonds tot gevolg. Door een kwijtschelding van de daarmee samenhangende schulden tussen de fondsen onderling kan het negatief eigen vermogen van het Ziektefonds geëlimineerd of teruggedrongen worden, waardoor ook de voorziening op de jaarrekening van het Land afneemt. Bovendien zullen de maatregelen die getroffen zullen moeten worden om het exploitatietekort van het Ziektefonds te verhelpen, vooralsnog op een verhoging van de premieloongrens kunnen worden gehouden.

De minister van Financiën en Overheidsorganisatie,

De minister van Justitie, *a.i.*

**BILATERAAL AKKOORD TUSSEN DE REGERING EN DE
VAKBONDEN IN DE (SEMI) PUBLIEKE SECTOR
van het in de periode 30 januari t/m 28 mei 2014 gehouden
PENSIOENOVERLEG**

Overwegende

- dat dit akkoord, behoudens voor zover uit de onderstaande bepalingen ervan het tegendeel mocht blijken, geldt voor (I) ambtenaren in dienst van het Land, en (II) met ambtenaren gelijkgestelde werknemers, en (III) werknemers in dienst van werkgevers, die deelnemen aan het NPR 2011 (zie Bijlage 3 bij Uitvoeringsovereenkomst dd 20 juli 2012 voor een opsomming);
- dat de AOV leeftijd geleidelijk verhoogd wordt van 60 naar 65 jaar en een inkomenstekort ontstaat tussen 60 en 65 jaar, terwijl er dan nog wel premies AOV/AWW en AZV verschuldigd zijn;
- dat de dekkingsgraad van het door APFA beheerde fonds NPR 2011 nog steeds ver onder de gewenste 100% ligt;
- dat de regering en de vakbonden een aantal zaken zijn overeengekomen die er toe moeten leiden dat genoemd inkomenstekort verdwijnt, er meer pensioen opgebouwd kan worden bij APFA, de dekkingsgraad APFA op korte termijn op 100% bruto ligt en de toekomstige uitgaven voor de overheid lager en beheerst zijn;
- dat voor sommige werknemers er de mogelijkheid moet blijven bestaan om eerder dan 65 jaar met pensioen te gaan;

- dat de vakbonden sterke behoefte hebben aan meer participatie bij het beheer van hun pensioenen door APFA;
- dat op verschillende data in genoemde periode tussen regering en de vakbonden in de publieke sector (SEPPA, SADA, SPA, SIMAR, SIWA, STT, SINBA, FTA, TOPA, STA en SCCA) pensioenoverleg heeft plaatsgevonden, waaraan de vakbond ABV eveneens als waarnemer (toehoorder) heeft deelgenomen;

het volgende is overeengekomen:

1. Dat de regering, in samenspraak met de Staten van Aruba, datgene zal doen wat vereist is om de leeftijdsgrens voor ambtenaren te wijzigen van 60 jaar naar de leeftijd waarop de AOV ingaat conform de "Landsverordening van 20 december 2013 tot wijziging van onder meer de Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering (AB 1990 no. GT 33), de Landsverordening Algemene Weduwen- en Wezenverzekering (AB 1996 no. GT 30) en de Landsverordening Reparatietoeslag (AB 2010 no. 99) (hervormingen ter waarborging van het algemeen ouderdomsverzekeringstelsel) (AB 2013 no. 96)".
2. Dat de pensioendatum in de APFA pensioenregeling NPR 2011 gewijzigd wordt van "de dag waarop de (Gewezen) Deelnemer 60 jaar wordt" in "de dag waarop de (Gewezen) Deelnemer recht krijgt op een AOV-uitkering conform de Landsverordening van 20 december 2013 zoals vermeld in punt 1 (maximaal 65 jaar)".
3. Dat de overgangsregeling als genoemd in artikel 9 van de Bijlage "Overgangsbepalingen voor deelnemers aan de voormalige Pensioenverordening Landsdienaren" bij de NPR 2011 per direct wordt vervangen door de regeling genoemd onder punt 4b.
4. Dat er de volgende mogelijkheden komen om eerder dan 65 jaar met pensioen te gaan (zie ook bijlage I met voorbeelden):
 - a. Deelnemers krijgen de mogelijkheid vrijwillig eerder met pensioen te gaan, maar niet eerder dan 60 jaar. Het APFA pensioen zal alsdan actuariael neutraal omgerekend worden naar de nieuwe pensioenleeftijd (pensioenkorting).
 - b. Deelnemers van APFA kunnen eerder met pensioen zonder korting van hun pensioen op basis van het volgende: I) Er komt een nieuwe

overgangsregeling voor de deelnemers aan de voormalige Pensioenverordening Landsdienaren, naar analogie van de overgangsregeling vermeld onder punt 3, met dien verstande dat het aantal maanden dat zonder korting met vervroegd pensioen gegaan kan worden zal gelden vanaf de nieuwe pensioendatum (tussen 60 en 65 jaar conform overgangsregeling AOV), II) Pensionering kan hierdoor nooit eerder zijn dan 60 jaar en III) De totale cumulatieve kosten mogen nooit meer zijn dan Afl 30 miljoen¹. Er zal een commissie ingesteld worden die zich gaat buigen over de invulling van deze overgangsregeling. De APFA zal de kosten van deze overgangsregeling aan de overheid doorbelasten op het moment dat een persoon gebruik maakt van de overgangsregeling. Indien het totaal van de doorbelaste kosten Afl 30 miljoen bereikt, vervalt de overgangsregeling met onmiddellijke ingang². Partijen zullen eind 2014 en daarna jaarlijks de gebruikmaking van de overgangsregeling evalueren. Indien uit de evaluatie blijkt dat de gebruikmaking zo groot is dat de overgangsregeling niet voor alle in aanmerking komende deelnemers gecontinueerd kan worden, dan zullen partijen overleggen over een zodanige aanpassing van de overgangsregeling dat deze wel voor alle in aanmerking komende deelnemers gecontinueerd kan worden³.

- c. Deelnemers krijgen de mogelijkheid om extra bij te dragen aan APFA teneinde eerder met pensioen te kunnen gaan (tussen de leeftijd van 60 en 65 jaar) zonder of met minder korting. De extra bijdrage zal leiden tot een eerder of hoger pensioen op basis van actuariële gelijkwaardigheid.

¹ De totale cumulatieve kosten zijn gelijk aan de som van de actuariële contante waarde van de teniet gedane pensioenkorting voor alle deelnemers die gebruik maken van de overgangsregeling. Bijvoorbeeld: indien de korting voor een persoon Afl 5.000 op jaarbasis is, en de actuariële factor die rekening houdt met levenslange uitbetaling is 20, dan zijn de kosten dus 20 keer Afl 5.000 is Afl 100.000. Als er dan in de loop der jaren 300 mensen gebruik maken van de regeling dan zijn de totale cumulatieve kosten 300 keer Afl 100.000 is Afl 30.000.000.

² Indien weinig mensen gebruik maken van de overgangsregeling dan zal de Afl 30 miljoen voldoende zijn voor iedereen. Indien veel mensen gebruik maken van de overgangsregeling dan kan de Afl 30 miljoen opraken voordat iedereen gebruik heeft gemaakt van de regeling.

³ Deze evaluatie en eventuele herziening vinden plaats omdat anders als er veel gebruik gemaakt wordt van de overgangsregeling de Afl 30 miljoen op een zeker moment op is, terwijl nog niet iedereen gebruik heeft kunnen maken van de regeling. In die situatie zal de overgangsregeling zodanig beperkt worden dat wel iedereen er gebruik van kan maken binnen de afgesproken Afl 30 miljoen.

- d. Er komt de mogelijkheid om gedeeltelijk vóór de pensioenleeftijd (maar niet eerder dan 60 jaar) met pensioen te gaan en minder uren te gaan werken tegen een naar rato lager inkomen, en deels al pensioen van APFA te ontvangen, waarbij het APFA pensioen alsdan actuarieel neutraal omgerekend wordt. Het minder uren werken is alleen mogelijk indien dit geen grote stremmingen oplevert in de bedrijfsvoering, een en ander ter beoordeling door het diensthoofd op basis van nader vast te stellen richtlijnen. Tegen een beslissing van het diensthoofd is beroep mogelijk bij een hiervoor op te richten commissie bestaande uit vertegenwoordigers van vakbonden en overheid, die met een bindend advies komt.
- e. Indien werknemers op grond van de hierboven onder a. en b. en d. genoemde mogelijkheden met pensioen gaan vóór de ingangsdatum van hun AOV dan betaalt de overheid een extra tegemoetkoming tot aan de ingangsdatum van hun AOV. De extra tegemoetkoming is gelijk aan het werkgevers- en werknemersdeel van de premie AOV. De extra tegemoetkoming bedraagt maximaal Afl 525 per maand. Deze extra tegemoetkoming geldt alleen bij pensionering op of na 63 jaar. Voor werknemers die op 60 jaar reeds 34 pensioenjaren hebben geldt de extra tegemoetkoming vanaf 60 jaar. Eventueel ander inkomen uit arbeid wordt in mindering gebracht op de tegemoetkoming. Voor alle overige werknemers die eerder dan 63 jaar pensioneren geldt de extra tegemoetkoming alleen onder strenge voorwaarden, te weten een medisch rapport van SVB waaruit blijkt dat de werknemer niet meer goed kan functioneren in zijn huidige functie om medische redenen⁴. De regeling wordt overeengekomen voor onbepaalde tijd, waarbij de overheid de regeling kan stoppen voor alle werknemers die na 1 januari 2029 pensioneren, maar alleen na overleg met de vakbonden en met een onderbouwing dat de overheidsfinanciën verlenging niet toestaan. De regeling voorziet niet in doorbetalen van andere inkomenscomponenten, zoals bijvoorbeeld vakantiegeld of andere emolumenten.

⁴ Het medisch rapport dient een oordeel te geven of de werknemer tot de pensioendatum medisch goed in staat is het werk in zijn huidige functie uit te voeren. Als de werknemer daar conform het rapport niet goed toe in staat is om medische redenen, dan komt hij in aanmerking voor de tegemoetkoming al vóór 63. De persoon hoeft hiervoor niet afgekeurd te worden. Indien de persoon afgekeurd wordt, ontvangt hij/zij immers van APFA een invaliditeitspensioen.

5. Dat als de werknemer door wenst te werken tot na de ingangsdatum AOV en de ingangsdatum van het APFA pensioen, en de Ministerraad is akkoord daarmee op basis van nader vast te stellen procedures, de werknemer na die datum nog extra pensioen kan opbouwen en zijn pensioen actuariael kan uitstellen tot maximaal 65 jaar (actuariële verhoging) een en ander conform de huidige NPR 2011 en met inachtneming van het nieuwe maximum aantal pensioenjaren van 40. Voorwaarde is wel dat de werknemer dan gebruik maakt van de mogelijkheid om de ingangsdatum van de AOV uitkering uit te stellen tot aan de nieuwe pensioendatum (actuariële verhoging; Flex pensioen).
6. Dat het over de jaren tot 1 januari 2014 onder het NPR 2011 opgebouwde pensioenbedrag behouden blijft en ongewijzigd wordt omgezet naar de nieuwe pensioendatum. Vanaf 1 januari 2014 vindt de verdere pensioenopbouw plaats op basis van de hieronder opgenomen artikelen. Zie ook het voorbeeld in de bijlage II.
7. Dat het maximaal aantal pensioenjaren als genoemd in artikel 7 lid 4 van NPR 2011 met ingang van 1 januari 2014 verhoogd wordt van 34 naar 40 jaar. Indien een APFA deelnemer meer dan 40 dienstjaren kan maken, dan kunnen die extra dienstjaren boven het maximum van 40 ook meetellen voor pensioen. Daarbij geldt een opbouw van 1,75 procent per extra dienstjaar.
8. Dat de opbouw per jaar vanaf 1 januari 2014 gewijzigd wordt in 1.75%. Deze toekomstige opbouw gaat uit van pensioenleeftijd 65. Indien de deelnemer op grond van de overgangsregeling in de pensioenleeftijd eerder dan op 65 recht heeft op pensioen, dan zal de toekomstige opbouw actuariael gecorrigeerd worden.
9. Dat het Land, met inachtneming van het bepaalde in artikel 17 van dit akkoord, per 1 januari 2014 een extra storting zal doen in APFA teneinde te komen tot een bruto dekkingsgraad van minimaal 100% van het NPR 2011. De storting en bruto dekkingsgraad worden berekend op basis van door het Land in overleg met APFA te kiezen actuariële veronderstellingen.
10. Dat het Land en APFA, naar aanleiding van de in artikel 9 hierboven bedoelde storting door het Land, nieuwe afspraken zullen moeten maken over aanpassing van het Herstelplan NPR 2011 en de Uitvoeringsovereenkomst dd 20 juli 2012. Verval van de door het Land ingevolge de Uitvoeringsovereenkomst dd 20 juli 2012 aan APFA afgegeven dekkingsgraadgarantie zal een essentieel onderdeel

vormen van de vorenbedoelde aanpassing van het Herstelplan NPR 2011 en de voornoemde Uitvoeringsovereenkomst. Het Land zal gehouden blijven aan de bestaande afspraken uit NPR 2011 artikel 29 en 36 met betrekking tot betaling en afdracht en vaststelling van premies en de sancties bij verzuim of tekort hierin. De nieuwe afspraken tussen het Land en APFA over aanpassing van het Herstelplan NPR 2011 en de Uitvoeringsovereenkomst, zullen, namens de partijen bij dit akkoord, dienen te worden goedgekeurd door de in artikel 13 (a) hieronder genoemde commissie, alvorens deze afspraken definitief in werking zullen treden.

11. Dat als gevolg hiervan APFA eerder dan voorzien in het Herstelplan een bruto dekkingsgraad zal behalen van 100%, zodat APFA eerder dan voorzien in het Herstelplan en onder voorbehoud van voldoende rendement de pensioenen zal indexeren, een en ander conform het indexeringsbeleid zoals vastgelegd in artikel 30 van NPR 2011.
12. Dat de duurtetoeslagen die reeds uitbetaald worden niet verder verhoogd worden, en er geen nieuwe gerechtigden bij zullen komen. De partijen vragen uitdrukkelijk om solidariteit tussen de generaties.
13. Er zullen vóór 15 juni 2014 vijf commissies in het leven wordt geroepen:
 - a. De eerste commissie bestaat uit 2 vertegenwoordigers van de vakbonden, 1 vertegenwoordiger van het Land en 1 vertegenwoordiger van de overige werkgevers, voor wie het NPR 2011 geldt. Deze commissie kan zich desgewenst laten bijstaan door een door de commissie te benoemen actuaire, die de in artikel 10 hierboven genoemde afspraken tussen het Land en APFA kan toetsen en de commissie daarover kan adviseren.
 - b. De tweede commissie bestaat uit vertegenwoordigers van overheid en vertegenwoordigers van vakbonden en zal zich buigen over het beheer van de pensioenen door APFA, de structuur en governance van APFA, en de participatie daarbij van alle partijen. Deze commissie zal uiterlijk eind 2014 met bindende aanbevelingen komen.
 - c. De derde commissie bestaat uit vertegenwoordigers van overheid, vakbonden en APFA en zal zich buigen over de leningsvoorwaarden van de hypotheek van deelnemers (mogelijkheden van lagere rente, langere looptijd, uitbreiden doelgroep, hypotheek tijdens bouw, versoepelen regels). Deze commissie zal uiterlijk eind juni 2014 met aanbevelingen komen.

- d. De vierde commissie bestaat uit vertegenwoordigers van overheid, vakbonden en APFA en zal zich buigen over op welke wijze deelnemers die reeds langer ambtenaar zijn maar vanaf 2014 in NPR 2011 hun dienstjaren kunnen inkopen ('witte vlek'). Deze commissie zal uiterlijk eind augustus 2014 met aanbevelingen komen.
 - e. De vijfde commissie bestaat uit vertegenwoordigers van overheid en vakbonden en zal zich buigen over de invulling van de overgangregeling genoemd onder punt 4b.
14. Dat de Regering zich maximaal zal inspannen om de wetswijzigingen door te voeren die nodig zijn om bovenstaande te kunnen realiseren.
15. Dat tevens op grond van de Landsverordening Algemeen Pensioen (LAP) de franchise uit artikel 8 lid 4 van de NPR 2011 met ingang van 1 januari 2014 aangepast wordt aan de in de LAP genoemde bedragen (Afl 17.616).
16. Indien de invoering per 1 januari 2014 zou leiden tot vermindering van pensioenen die ingaan in 2014, dan zal dit pensioen niet verminderd worden.
17. Al het bovenstaande onder de voorwaarde dat:
- a. De berekeningen van APFA leiden tot een voor het Land acceptabele storting door het Land conform punt 9.
 - b. APFA en Land kunnen komen tot een redelijk aangepast Herstelplan conform punt 10 dat goedgekeurd wordt door de Centrale Bank van Aruba.
 - c. De nodige wetswijzigingen gerealiseerd worden.
18. De Regering zal het protocol gesloten tussen WEB en SIWA van 28 mei 2014 inzake de APFA-pensioenregeling respecteren. Dit zal tevens gelden voor andere vergelijkbare protocollen tussen andere werkgevers en bonden voorzover die deelnemers in APFA hebben. Indien werkgevers en werknemers in een overheids-NV alle werknemers bij APFA of een andere pensioenuitvoerder willen onderbrengen, zal de regering dit aanmoedigen.

Aldus in Oranjestad op 28 mei 2014 in tweevoud opgemaakt en ondertekend,

Namens de regering,

mr. M.G. (Mike) Eman
Minister van Algemene Zaken

J.D.E. Yrausquin
Minister van Financiën en
Overheidsorganisatie

ing. M.E. de Meza
Minister van Economische Zaken, Communicatie,
Energie en Milieu

Namens de overheidsvakbonden

mevr. E.M. Brito, secretaris-generaal SEPPA

mevr. S. Hernandez, voorzitter SADA

mevr. S. Lazo-Tromp, voorzitter SIMAR

hr. A.R. Davelaar, voorzitter SPA

hr. D.N.J. de Cuba, voorzitter STA

hr. E.F. Henriquez, vice-voorzitter SIWA

hr. R. Kelly, voorzitter STT

Voor gezien door de actuaris:

Laurens Keesen

Bijlage I

Voorbeelden vervroeging pensioen APFA Ov concept pensioenprotocol 23 mei 2014

Art 2 Eerder dan 65 obv overgangsregeling AOV

Voor iedereen geboden tussen	Pensioenleeftijd
Vóór 31-12-1954	60 jaar
1 januari 1955 – 30 juni 1955	60,5 jaar
1 juli 1955 – 31 december 1955	61 jaar
1 januari 1956 – 30 juni 1956	61,5 jaar
1 juli 1956 – 31 december 1956	62 jaar
1 januari 1957 – 30 juni 1957	62,5 jaar
1 juli 1957 – 31 december 1957	63 jaar
1 januari 1958 – 30 juni 1958	63,5 jaar
1 juli 1958 – 31 december 1958	64 jaar
1 januari 1959 – 30 juni 1959	64,5 jaar
Vanaf 1 juli 1959	65 jaar

Art 4a Eerder dan bovenstaande leeftijd met korting (6% per jaar dat men eerder gaat)

- vb 1: Iemand mag obv bovenstaande met 61 met pensioen met Afl 2000 pensioen per maand
Hij gaat met 60, dan wordt pensioen met 6% gekort, ofwel Afl 1880 per maand
- vb 2: Iemand mag obv bovenstaande met 65 met pensioen met Afl 2000 pensioen per maand
Hij gaat met 63, dan wordt pensioen met 12% gekort, ofwel Afl 1760 per maand

Art 4b Eerder dan bovenstaande leeftijd zonder korting Indien NPR 2011 overgangsregeling blijft gelden

Dienstjaren per 1-1-2011	Aantal maanden eerder met pensioen zonder korting
10-20	0,75 maanden per dienstjaar
21-28	1 maand per dienstjaar
29	48 maanden
30	60 maanden

- vb 1: Iemand mag obv bovenstaande met 61 met pensioen met Afl 2000 pensioen per maand
Hij gaat met 60, en heeft per 1/1/2011 minimaal 16 dienstjaren
Dan wordt pensioen niet gekort, ofwel blijft Afl 2000 per maand
- vb 2: Iemand mag obv bovenstaande met 65 met pensioen met Afl 2000 pensioen per maand
Hij gaat met 63, en heeft per 1/1/2011 minimaal 24 dienstjaren
Dan wordt pensioen niet gekort, ofwel blijft Afl 2000 per maand

Art 4c Als voorbeeld neem ik de voorbeelden uit art 4a

- Stel de werknemer is nu 40 jaar en wil extra profiteren om pensioenkorting kwijt te raken
- vb 1: Om de korting van 2000 naar 1880 kwijt te raken moet maandelijks ca Afl 80 extra gestort worden
Hij gaat met 60, pensioen wordt niet gekort, ofwel Afl 2000 per maand
- vb 2: Om de korting van 2000 naar 1760 kwijt te raken moet maandelijks ca Afl 116 extra gestort worden
Hij gaat met 63, pensioen wordt niet gekort, ofwel Afl 2000 per maand

Art 4d Deeltijd pensioen (zie voorbeeld uit presentatie)

Blijft werken				
Bruto inkomen	Bruto pensioen	AOV	Bruto inkomen	
tot 65	na 65	na 65	na 65	%
2000	710	890	1600	80%
4000	2310	890	3200	80%
6000	3910	890	4800	80%

Deeltijd pensioen op 63 (50% werken en 25% pensioen)						
Bruto salaris tot 65	Bruto pensioen tot 65	Bruto inkomen tot 65	%	Bruto pensioen na 65	AOV na 65	Bruto inkomen na 65
1000	500	1500	75%	619	890	1509
2000	1000	3000	75%	2102	890	2992
3000	1500	4500	75%	3585	890	4475

Art 4e We gaan weer uit van de 2 voorbeelden

- (Stel op deze regeling geldt voor ambtenaren, niet voor werknemers overheids NV's)
- Vanaf de vervroegde pensioenleeftijd tot Ingang AOV moet AOV premie betaald worden
- vb 1: Iemand mag met 61 met pensioen met Afl 2000 pensioen per maand, gaat al op 60
Hij heeft 34 pensioenjaren op 60
AOV premie bedraagt circa Afl 300 per maand, dit wordt door overheid vergoed
- vb 2: Iemand mag met 65 met pensioen met Afl 2000 pensioen per maand, gaat al op 63
AOV premie bedraagt circa Afl 300 per maand, dit wordt door overheid vergoed

Bijlage II

Voorbeeld van de wijzigingen op de pensioenberekening

Bedragen zijn in Afl per maand en zijn indicatief		
Werknemer geboren op 1 januari 1970, 20 jaar PVL, salaris 3700		
Pensioen opgebouwd in PVL tot 31-12-2010	1,850	(ingebracht in NPR 2011)
Opbouw NPR 2011 van 2011 tm 2013	<u>163</u>	
Totaal opgebouwd tot en met 31-12-2013	2,013	
Dit zou ingaan op 60 jaar, dat wordt door de wijzigingen 65 jaar		
Dus opgebouwd tm 2013 ingaande op 65	2,013	
Opbouw vanaf 2014 tot 65 jaar (2035)	<u>820</u>	(zou in NPR 2011 ca 600 zijn)
Totaal APFA pensioen op 65	2,833	
AOV (helpt van de uitkering echtpaar)	<u>890</u>	
Totaal pensioen vanaf 65	3,723	
In % salaris	101%	
Pensioen is excl. indexaties, en er is geen rekening gehouden met salarisstijging		

Aan Zijne Excellentie de Gouverneur van Aruba,
t.a.v. de Minister van Justitie
L.G. Smith Boulevard 76
Alhier.

L.G. Smith Boulevard 8
Oranjestad, ARUBA
T: (297) 583 3972
F: (297) 583 4012
E: info@rva.aw
W: www.rva.aw

Uw brief: 3 oktober 2014
Uw kenmerk: LV-14/0023
Datum: 29 oktober 2014
Kenmerk: RvA 144-14

Staten van Aruba
27 2014-2015-802
Bijlage A.

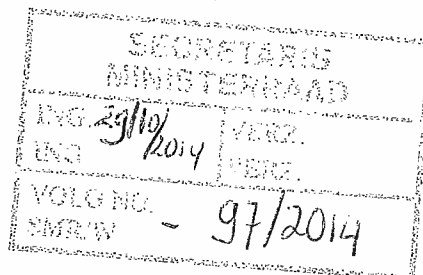
Onderwerp: Ontwerp-Landsverordening houdende bijzondere voorzieningen ten aanzien van de pensioenregeling voor ambtenaren, gewezen ambtenaren en daarmee gelijkgestelden, alsmede houdende afwikkeling van een aantal sociale zekerheidsschulden

Naar aanleiding van bijgaande aan de Raad ter advies toegezonden ontwerp-landsverordening houdende bijzondere voorzieningen ten aanzien van de pensioenregeling voor ambtenaren, gewezen ambtenaren en daarmee gelijkgestelden, alsmede houdende afwikkeling van een aantal sociale zekerheidsschulden, moge de Raad Uwe Excellentie het volgende berichten.

1. Met het ontwerp wordt in de eerste plaats beoogd bijzondere voorzieningen te treffen ten aanzien van de pensioenregelingen voor overheidswerknemers en daarmee gelijkgestelden; dit met het oog op het belang van een gewaarborgde voortzetting van deze pensioenregelingen alsmede ter verbetering van de preciaire financiële situatie van het Land. De Raad maakt ondermeer opmerkingen over de rechtmatigheid en de motivering van de voorgestelde aanpassingen van de pensioenregelingen voor overheidswerknemers en daarmee gelijkgestelden.
2. De voorgestelde hervorming van de pensioenregeling voor overheidswerknemers is onderwerp van overleg tussen de betrokken ministers en de vakbonden in de (semi) publieke sector geweest. Dit heeft geleid tot een op 28 mei 2014 met die bonden overeengekomen bilateraal akkoord (hierna: Bilateraal akkoord). Dit Bilateraal akkoord vormt de basis voor de voorgestelde wijzigingen in de pensioenregelingen voor overheidswerknemers. De Raad constateert dat nagenoeg alle vakbonden in de (semi) publieke sector het Bilateraal akkoord hebben ondertekend.¹ Hiermede is een breed draagvlak geschapen voor het grootste deel van de voorgestelde maatregelen.
3. Ten aanzien van de beoordeling van de rechtmatigheid van de voorgestelde maatregelen is met name van belang of in deze geen ongerechtvaardigde inbreuk wordt gemaakt op het in artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM) neergelegde recht op het ongestoord genot door een persoon of rechtspersoon van zijn eigendom. Terecht wijdt de memorie van toelichting daar een omstandige beschouwing aan.² De Raad is van oordeel dat deze motivering de voorgestelde pensioenmaatregelen kan dragen voor zover het de thans nog werkzame overheidswerknemers en daarmee gelijkgestelden betreft.

¹ Slechts de Sindicato di Trahadornan di Telecomunicacion Aruba (STT) heeft gemeend niet tot ondertekening over te moeten gaan.

² MvT, p. 7-21.

4. Het ontwerp voorziet echter ook in een aanpassing van de uitkeringen aan overheidsgepensioneerden. Voorgesteld artikel 13 bepaalt dat, vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van het ontwerp, geen uitkeringen aan overheidsgepensioneerden worden gedaan die verband houden met vigerende en toekomstige aanpassingen van de bezoldigingen, uitkeringen, toelagen of toeslagen van ambtenaren. Vanaf de datum van inwerkingtreding van het ontwerp zal aan de overheidsgepensioneerden derhalve niet langer de zogenoemde gelijke bedragen worden uitgekeerd.

Deze maatregel was geen onderdeel van het bilateraal akkoord. De Raad is derhalve van mening dat het hiervoor geconstateerde brede draagvlak voor de voorgestelde maatregelen niet op voorhand opgaat voor de alhier voorgestelde maatregel. De - naar is gebleken - ontstane onrust bij de desbetreffende groep overheidsgepensioneerden, getuigt daarvan.

De Raad mist voorts een toetsing van deze maatregel aan artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM. Dit bevreemdt de Raad vanwege het feit dat dit wel is geschied ten aanzien van de maatregelen die zullen gelden voor de actief dienende ambtenaren en gelijkgestelden.

5. Bezien dient derhalve te worden of de betreffende uitkeringen voor de overheidsgepensioneerden zijn te beschouwen als een eigendomsrecht in de zin van artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM. Indien het antwoord op deze vraag bevestigend luidt, dient een oordeel te worden gevormd over de vraag of de maatregel: een inmenging vormt op het eigendomsrecht, het karakter van de eigendom(saanspraak) ('*essence of the right*') wordt aangetast en of de inmenging te rechtvaardigen is.

Naast deze verdragsrechtelijke toetsing rest tevens de vraag of het Land op grond van opgewekt vertrouwen (de betreffende uitkeringen zijn immers reeds in het verleden gedaan) geconfronteerd kan worden met rechtsacties ter zake. Hierbij is tevens van belang dat inzichtelijk wordt gemaakt of de betreffende uitkeringen een indexeringscomponent voor de overheidsgepensioneerden bevatten. Indien hiervan sprake is dan zal bij het stopzetten van de uitkering ook de gehele of gedeeltelijke compensatie voor koopkrachtverlies (in het verleden) verdwijnen.

De Raad acht de motivering van de voorgestelde maatregel op voornoemde onderdelen niet toereikend en acht het noodzakelijk dat in de memorie van toelichting een nadere beschouwing ter zake wordt opgenomen.

6. In artikel 4, onderdeel B, van het ontwerp wordt een wijziging van artikel 9, derde lid, van de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen (AB 1998 no. GT 17) voorgesteld. De Raad merkt op dat artikel 9 van de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen geen derde lid kent en heeft de indruk dat de verwijzing naar de Landsverordening privatisering APFA (AB 2005 no. 30) bedoeld is en adviseert derhalve voornoemde wijzigingsbepaling te herzien. Inhoudelijk begrijpt de Raad de correctie van artikel 1 van de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen teneinde reeds bestaande situaties in stand te kunnen houden. Uit de toelichting op artikel 4, onderdeel B, blijkt dat de regering thans, tenminste voor het APFA, voorstaat om ook in de toekomst toe te staan dat ondernemingen uit meerdere sectoren bij eenzelfde pensioenfonds aangesloten mogen zijn. Niet valt in te zien waarom dit slechts voor het APFA zou gelden terwijl in de praktijk ook andere pensioenfondsen hierbij gebaat zijn vanwege de schaalvergroting (bijvoorbeeld door fusies van pensioenfondsen). De Raad acht het noodzakelijk dat in de memorie van toelichting een nadere beschouwing ter zake wordt opgenomen.

7. Op pagina 22 van de memorie van toelichting wordt gesteld dat het bedrag dat het Land zal storten bij het APFA teneinde de dekkingsgraad van het fonds op 100% te brengen Afl. 180 miljoen zal bedragen. De ontwerp-landsverordening tot wijziging van de Landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2014 - waarover de Raad op 22 oktober advies uitbracht³ - bepaalt dit bedrag echter op Afl. 170

³ Advies van 22 oktober 2014, kenmerk RvA 142-14.

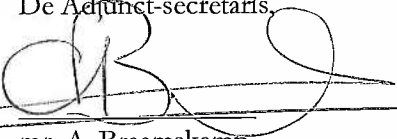
miljoen. In de toelichting ware dan ook het stortingsbedrag zoals opgenomen in de suppletoire begroting over het dienstjaar 2014 op te nemen.

8. Op pagina 30 van de memorie van toelichting wordt abusievelijk verwezen naar voorgesteld artikel 2, onderdeel I. Het betreffende artikel kent echter geen onderdeel I. Bedoeld zal zijn te verwijzen naar artikel 2, onderdeel G.

9. Voorstellen voor redactionele verbeteringen zijn in de marge van de memorie van toelichting aangegeven.

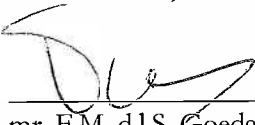
De Raad kan zich derhalve voor het overige met de doelstelling en de inhoud van het onderhavige ontwerp verenigen en geeft u mitsdien in overweging het aan de Staten aan te bieden, nadat met het voorgaande rekening is gehouden.

De Adjunct-secretaris,

mr. A. Braamskamp

De Voorzitter,

mr. F.M. d.l.S. Goedgedrag

Staten van Aruba
27 2014-2015-802
Bylage B.

KABINET VAN DE GOUVERNEUR
VAN ARUBA

05 NOV. 2014
LV-14/0023

Volgno:
Doorgezonden:
Dossier:

Aan de Gouverneur van Aruba,
Plaza Eman 3,
ALHIER.

Uw kenmerk:

Uw brief:

Ons kenmerk: SMR/W-97/2014

Oranjestad,

Onderwerp:

ontwerp-Landsverordening houdende bijzondere voorzieningen ten aanzien van de pensioenregelingen voor ambtenaren, gewezen ambtenaren en daarmee gelijkgestelden, alsmede houdende afwikkeling van een aantal sociale zekerheidsschulden

SECRETARIS
MINISTERRAAD

INC. 8/11/2014 VERZ.
INC. VERZ.

VOLO NO. - 97/2014
SMR/W

Ik heb de eer u hierbij, mede namens mijn ambtgenoot van Financiën en Overheidsorganisatie aan te bieden het advies van de Raad van Advies van 29 oktober 2014, nr. RvA 144-14, inzake de bovenvermelde ontwerp-landsverordening. De Raad kan zich verenigen met de inhoud en de doelstelling ervan en geeft u mitsdien in overweging die aan Staten aan te bieden, nadat met zijn hieronder te bespreken opmerkingen rekening zal zijn gehouden.

Ad 1 en 2

De Raad maakt onder deze punten inleidende opmerkingen ten aanzien van de inhoud en doelstelling van het onderhavige ontwerp, waarin ik mij geheel vinden en die geen nadere bespreken in dit nader rapport behoeven.

Ad 3 en 4

Onder punt 3 constateert de Raad dat de memorie van toelichting terecht ingaat op de relatie tussen enerzijds het recht van het ongestoorde genot zoals vastgelegd in artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM, en anderzijds de in het onderhavige ontwerp voorgestelde pensioenmaatregelen ten aanzien van de actieve deelgenoten. In verband hiermee constateert de Raad onder punt 4 dat het

ontwerp in artikel 13 ook voorziet in stopzetting van bepaalde uitkeringen aan APFA-gepensioneerden, die niet was overeengekomen in het Bilateraal akkoord en waarvan volgens de Raad niet vaststaat, dat er een breed draagvlak voor bestaat. Voorts mist de Raad een toetsing van artikel 13 aan artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM.

Dienaangaande merk ik op dat het voorgestelde artikel 13 – inmiddels vernummerd tot artikel 14 - inderdaad niet voortvloeit uit het Bilateraal akkoord. In ander verband is het wel bekendgemaakt, bijvoorbeeld bij de behandeling van het ontwerp voor de Landsverordening houdende vaststelling van de begroting van het Land voor het dienstjaar 2014, terwijl de vorige minister van Financiën en Overheidsorganisatie diverse keren gewag heeft gemaakt van deze maatregel.

Voorts ben ik, in tegenstelling tot de Raad, van oordeel dat deze maatregel niet getoetst hoeft te worden aan artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM. Het ziet immers toe op uitkeringen, toelagen of toeslagen die zowel onder de sinds 2011 niet meer geldige Pensioenverordening landsdienaren, als onder het huidige NPR 2011 geen deel uitmaken van het pensioengevende loon. Het is overigens een algemeen bekend gegeven dat het stelsel van uitkeringen, toelagen of toeslagen (thans neergelegd in het Landsbesluit compensatietoelagen overheidspersoneel; zie AB 2014 no. 48) geen onderdeel vormt van het pensioenstelsel voor overheidswerknemers. Hierdoor is onderscheidenlijk wordt over deze uitkeringen, toelagen of toeslagen dan ook geen pensioen opgebouwd. Er kan ter zake dan ook niet gesproken worden van pensioenrechten waarop artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM van toepassing is. In dit verband merk ik nog op dat het onderhavige ontwerp voorziet in aanpassing van het pensioenstelsel voor de actieve deelgenoten, waarbij op een aantal belangrijke punten een versobering wordt doorgevoerd (zie daartoe met name het voorgestelde artikel 1, vierde lid), terwijl de rechten van de reeds gepensioneerden, zoals opgebouwd onder de voor hen geldende pensioenregeling, onaangetast blijven. Overigens geldt voor de huidige actieve deelgenoten dat ook zij na hun pensionering geen recht meer zullen hebben op de uitkeringen, toelagen en toeslagen. Voor het overige kan ik verwijzen naar de toelichting bij het voorgestelde artikel 14 voor de achtergrond en de doelstelling van dat artikel.

Ad 5

Onder dit punt borduurt de Raad voort op het voorgaande punt. De Raad vraagt zich daarbij af, of het Land ter zake geconfronteerd zou kunnen worden met rechtzaken wegens opgewekt vertrouwen als gevolg van in het verleden verrichtte uitbetalingen. De Raad acht het noodzakelijk dat in de memorie van toelich-

ting nader wordt ingegaan op dit aspect. Daarbij dient volgens de Raad inzichtelijk te worden gemaakt of de desbetreffende uitkeringen een indexeringscomponent bevatten voor de overheidsgepensioneerden.

Ter zake merk ik op dat het niet uit te sluiten valt dat rechtzaken tegen het Land aangespannen zullen worden met betrekking tot de definitieve stopzetting van uitbetaling van de uitkeringen, toelagen of toeslagen in kwestie. Ik acht de kans van slagen van een dergelijke rechtzaak gering. Ten eerste eindigt bij de pensionering van een ambtenaar het dienstverband met het Land en daarmee ook alle juridische verplichtingen van het Land jegens die ambtenaar, die gerelateerd zijn aan de bezoldiging van ambtenaren. Dit geldt ook voor de eventuele verplichting tot compensatie van bezoldiging als gevolg van stijging van het prijsindexcijfer, waarbij ik overigens nadrukkelijk aantekenen dat een dergelijke verplichting formeel-juridisch gezien niet bestaat en ook nooit heeft bestaan, aangezien het gehele ambtelijke rechtspositiestelsel bij en krachtens landsverordening en dus eenzijdig is vastgelegd.

Ten tweede wordt vooraf in een formele wet – door middel van het voorgestelde artikel 14 - vastgelegd dat dergelijke uitbetalingen niet (meer) toegestaan zijn. Een dergelijke landsverordening kan niet door de rechter getoetst worden, tenzij er sprake zou zijn van strijdigheid met Hoofdstuk I van de Staatsregeling van Aruba. Voor zover bijvoorbeeld verzocht zou worden om toetsing aan artikel I.1 van de Staatsregeling van Aruba (gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel) merk ik op dat met het onderhavige ontwerp de pensioenrechten van de PVL-pensioengerechtigden behouden blijven, terwijl die van de actieve deelgenoten, die overigens in 2011 al versoberd werden, nog verder versoberd worden. Ik herhaal in dit verband dat ook de actieve deelgenoten hun aanspraak op de uitkeringen, toelagen en toeslagen in kwestie zullen verliezen op het moment dat zij met pensioen gaan. De uitbetaling van de uitkeringen, toelagen en toeslagen aan reeds pensioengenietende deelnemers zal bovendien door het Land zelf moeten plaatsvinden. De middelen hiervoor zullen moeten worden opgebracht via onder andere belastingheffing bij de actieve deelgenoten die zelf nooit profijt zullen hebben van de vorige, riantere pensioenregeling. Dit acht ik onrechtvaardig en onwenselijk.

Voorts merk ik ten aanzien van dit punt op dat het oude pensioenstelsel reeds een mechanisme voor inflatiecompensatie bevatte, namelijk de duurtetoeslageregeling die op grond van artikel 12, onderdeel b, van het onderhavige ontwerp ten aanzien van de PVL-pensioengenieters gehandhaafd zal blijven.

Mede gelet op het bovenstaande heb ik de toelichting op het voorgestelde artikel

14 met het bovenstaande uitgebreid.

Ad 6

De Raad gaat onder dit punt in op artikel 4 van het onderhavige ontwerp, dat aanpassingen voorstelt in de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen. Daarbij wijst de Raad ten eerste op een redactioneel abuis, nu het te wijzigen artikel 9 van die landsverordening geen derde lid kent. Volgens de Raad zal bedoeld zijn artikel 9 van de Landsverordening privatisering APFA.

Deze terechte opmerking heeft geleid tot wijziging van het onderhavige ontwerp in dier voege, dat onderdeel B van artikel 4 nu is opgenomen in het nieuwe artikel 5 dat strekt tot aanpassing van artikel 9, derde lid, van de Landsverordening privatisering APFA.

Ten tweede ziet de Raad niet in waarom slechts APFA de mogelijkheid zou moeten hebben om ondernemingen uit meerdere sectoren te bedienen, en niet ook andere ondernemingspensioenfondsen. De Raad acht een nadere beschouwing hierover in de memorie van toelichting noodzakelijk.

Dienaangaande merk ik op dat een dergelijke beschouwing is opgenomen in de toelichting bij het voorgestelde artikel. Daarbij merk ik tevens op dat de daarin geregelde situatie, mede gelet op de strekking van het onderhavige ontwerp, alleen zou moeten gelden voor APFA. De opmerking van de Raad dat die situatie ook van toepassing zou moeten zijn op reguliere ondernemingspensioenfondsen acht ik niet onbegrijpelijk. Ik geef echter de voorkeur aan om hierop in overleg met de Centrale Bank van Aruba terug te komen bij een eventuele algemene herziening van de Landsverordening ondernemingspensioenfondsen.

Ad 7

De Raad wijst terecht op een discrepantie tussen het stortingsbedrag, vermeld op pagina 22 van de memorie van toelichting, en het bedrag, vermeld in de ontwerp-Landsverordening tot wijziging van de Landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van de ministeries van het Land voor het dienstjaar 2014. In de memorie van toelichting is nu het correcte bedrag – nl. Afl. 170 miljoen - opgenomen.

Ad 8

Onder dit punt wijst de Raad terecht op een verwijzingsfout op pagina 30 van de memorie van toelichting. Deze is inmiddels hersteld

Ad 9

De voorstellen van de Raad voor redactionele verbeteringen in de memorie van toelichting zijn overgenomen.

Ik veroorloof mij derhalve u het gewijzigde ontwerp en de gewijzigde memorie van toelichting te doen toekomen, en u in overweging te geven het ontwerp aan de Staten ter goedkeuring aan te bieden.

De minister van Justitie, *a. i.*

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'W' followed by a vertical line and a large, sweeping flourish that extends to the right.